

A. a. Pauliaus Augiaus "Zalčio pasakos" iliustracija. Rytoj dail. P. Augiaus pomirtinė kūrinų paroda baigiasi Chicago Savings and Loan Association galerijoje, 6245 S. Western Avenue.

Atidumo reikia ir recenzentams!

Ponas J. Vlks. 1962 m. vasario mėn. 17 d. Naujienų Literatūros priede išspausdino Lietuvių Enciklopedijos XXV t. recenziją. Nekalbėsiu dėl jo recenzavimo būdo, bet tik pasisakysiu dėl XXV t. išspausdinto straipsnio — Rygos lietuviai.

Ponas J. Vlks. rašo: "L. enciklopedijos 25 t. daug suteikta žinių apie buvusią Rygos lietuvių veiklą. Tai jau gerai. Bet čia kai kas bereikalingai nutylėta. Neapsakyta, kad Rygoje be kitų lietuvių draugijų veikė ir lietuvių darbininkų blaivybės draugija "Giedra". Kad ši draugija taip pat ruošė įvairius kultūrinius pasirodymus scenoje, turėjo savo artistų mėgėjų būrelį. O taip pat buvo jos įsteigti kursai pra-

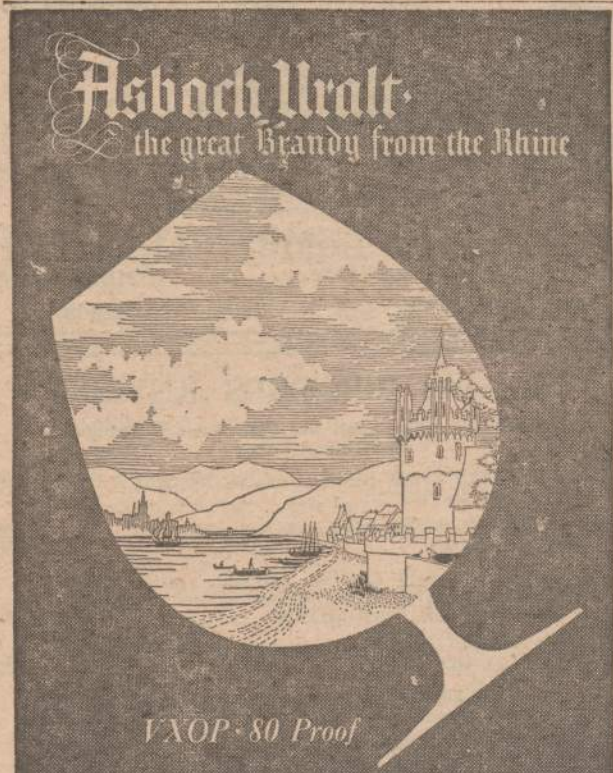
mokti lietuvių kalbos bei sąskaitybės. Neapsakyta, kad 1913 m. giedričių pastangomis pradėtas leisti savaitraštis "Vilnis". (mano pabraukta).

Lietuvių Enciklopedijos XXV t. 271 psl. štai kas išspausdinta: Lietuvių Socialistų d-ja Giedra, veikusi pradžioje slapta, 1910 VIII 10 įregistruota blaivininkų d-ja Giedra; turėjo vaidintojų grupę, skaityklą, leido kalendorius, savaitraštį "Vilnij" (1913—1914) (mano pabraukta).

Dabar jau skaitytojas teptendžia ar pasakyta apie Giedros d-jos veiklą ir ar recenzentas pakankamai buvo sąžiningas recenzuodamas tuos dalykus.

Pranas Čepėnas

Darbo, namo, buto reikia — viską tik "Naujienos" teikia

GERMAN DISTILLERIES LTD., NEW YORK 20, N.Y.

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 3, 1962

kartus aš šokau su parašytu, dalyvavau tikrose tigrų medžioklėse...

— Taip, taip! Aš žinau, kad tu vikrus ir drąsus...

— ...be to, daug mirtinai pavojingų numerių ant trapecijų, automobilių lenktynės, jaučių kovos ir...

— Žinau, žinau! — pertraukė režisierius. Šį kartą paskutinis bandymas; eik pas mane namo ir pranešk mano žmonai, kad aš šiandien pareisiu pietų dviem valandom vėliau!

Ko beverta Stalino premija

"Asmenybės kulto laikais" Sovietų Rusijoje buvo įsteigta Stalino premija, kuri buvo įvairių laipsnių ir kuriomis buvo apdovanojami įvairūs mokslininkai, menininkai, kūrėjai ne tik Rusijoje, bet ir kitų kraštų žmonės.

Šiuo metu Stalinas nuvertintas ir jo vardo premija panaikinta. Vis dėlto užsienyje nebuvo daug ją guvusių žmonių. Tačiau vienoje Londono senienų krautuvėje yra išstatytas parduotuvės Stalino premijos medalis. 1952 m. jį buvo gavęs vengrų rašytojas Aczel Tamas už romaną „Taikos pavėsyje“. Be medalio jis dar gavo 25.000 rublių. Kai 1956 m. Tamas iš Vengrijos pabėgo, jis su savimi į Jugoslaviją pasiėmė drauge ir ordiną. Iš tikrųjų jis tik šiam medaliui turėjo būti dėkingas, kad buvo įleistas į Jugoslaviją.

Tamas buvo vienas iš nedaugelio, gavęs šį medalį užsienyje. Jis betgi yra vienintelis, norįs jį parduoti. Ordinas atrodo auksinis, tačiau iš tiesų esąs tik paaukuotas. (P.L.)

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

MARGUMYNAI

PASKUTINIS BANDYMAS

Sukant nuotykių filmą (JAV) režisieriui reikėjo susirasti taip vadinamą "double", t. y. kurį nors, šiaip gal ir nežinomą, artistą, kuris pavojingų triukų metu galėtų pakeisti vaidinantį vyriausiąją rolę. Atėjo keletas savanorių, ir režisierius pasirinkęs vieną iš jų, ėmė klausinėti:

— Na, Tomai, iki šiol aš buvau visada patenkintas tavo triukais. Bet šiame filme yra ypač pavojingų scenų...

— Būkite ramus: penkiolika kartų aš buvau nugalėtojas dvikovose, dešimt kartų man teko nuokti į bedugnes, tris

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, gėruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrinė, tų laikų Lietuvą ir didingą "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Pavyksdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ

Naujienų Antroji Dalis

NR. 606

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

Dviejų metų Denise Rove iš Baltimore (Md.) laukia Washingtono prie kapitoliaus astronauto John H. Glenn ir prezidento Kennedy atvykimo iš Cape Canaveral, Floridos.

ALBINAS SVĖTE

Vasaros detalė

Lyg Elskaus parodoje uolų giūtis smėgo ežero gelmėn. Jos buvo įkaitusios vėlyvoje rugpjūčio saulėje ir savo spalvingumu prašoko bet kokius anksčiau matytus akmenis. Būrelis vyrų vartėsi ant jų, it ruoniai Beringo sąsiaurio saulėje, ir vienas jų pasakys tada šitaip:

— Sutariam susirinkti čia po trijų, ne, po keturių mėnesių. Gerai?

Kai niekas neprasižiojo, tai jis metė pinkles toliau:

— Ar žinot kokio storio ledas viduržiemėje? Kiek sniego, kokia temperatūra ir kada išeina ledai?

— Ims jau ten kas ir žinos kai prieš akis toks vandens žėrėjimas ir tokia, niekur kitur neaptinkama vasaros popietė. Geriau jau pasidžiaugti jaja, nes žiemos ypatumų pakankamai turi ir mūsų miestas, Čikaga. Tasai vaikas, savo žinias be abejonės sėmęs iš turistinių leidinių, ir nemanė nutilti, kol neišsakys kas jam buvo ant seilės užėję. Taigi, ledas, broleliai, iki trijų pėdų storio ir ežerai nuo jų galutinai apsisvalo tik birželio viduryje, maždaug per lietuvišką šienpjūtę. Sniego tai jau iki pažastų ir temperatūra siekia keturių dešimtų žemiau nulio.

— Tad ir Celsijaus būtų tiek pat. — pastebėjo nekuriš, mielyt išmanęs europinius reika-

lus. — Reikia, gyvsidabris sušala, ir todėl termometrams turi naudoti spiritą. Be spirito šiame krašte geriau nepasirodyk žiemą.

— Nu, nu, negi tu nori pasakyti, kad spiritą galima gerti gryną, neatmiešus jo vandeniui? — pasirėmė kitas alkanėnis ant akmenų.

— O ką tu manai? Tik spiritą. Ne tik jis išilauko skystame stovyje. Su savo skaičiumi tu čionai neprasiškūsi.

Tai, žinote, nekoksio tokelės, kai tavo pamėgtasis ir išgarsintas "Cutty Sark" pavirsta ledu ir tu jį visokiais atvejais vartoji sausame pavidale, griauždamas kaip žvakę.

— Idomu būtų patirti kaip žiemos metu atsibeltumei į tuos uolynus? Jeigu, sakysime, kaip pas mus, tai kagį. Pasikinkėi į roges dobilais ir avizomis nušertą bėgūną ir dui ežerų lygumomis. Pokalbio vadovas rimtai pasikrapštė pakaušį ir pasakė, jog vienintelė priemonė tai paties kojos, apautos sniegvyžėmis. Jomis ir kulniuoti, pasiramstydamas lazdele. Juk ir šis kraštas nevadinamas kitaip, o "Snowshoe Country".

Sakysime, samprotauja kitas, kad mes čia atbrendame sniegvyžėmis, jau neskaitant kelionės malonumų, kuriuos kelionės vadovėlis. Mat, apie Sulaimoną vadinti nemalonumais, (Tęsinys 2-me psl.)

Dienu Skeveldros

1.

Straipsnio antraštė — "Mikalojaus I cenzūra", ir įpinku skaityti. Straipsnis — rinktinė įvairių autorių, jų tarpe ir visą amžėlį cenzoriumi buvusio A. V. Nikitiėnos pastabų. Šis teigia, kad caras į literatūrą žiūrėjo kaip į režimo šulą, bet ne kažkokį "dvasios peną". Ypač įsakytą daboti rašytojų dailiąją kūrybą, kuri "dvigubai pavojinga". Cenzūrai suslėpti buvo išleista visa eilė įvairių aplinkraščių ir papildymų. Cenzūra — siaubas, ir kartu — patyčia, nes cenzorius cenzorių konfiskuodavo. Ana, pats caras leido Gogolio "Revizorių" ir Gribojedavo "Protingam vargas". Bet tik kartą pastatyti teatre. Kai per cenzūros neapsižiūrėjimą išėjo anonimo knyga, peikianti administracijos siutejimą Kaukaze, karo reikalų ministras susaukė žandarų viršininkus ir sušuko:

— Ji dar pavojingesnė, nes kiekviena cilitė sako tiesą... Atsakykite savo ir savo cenzorių galvomis!

Cenzūrai įsakytą žiūrėti ne tik teksto, bet ir to, ką tas tekstas galėtų sukelti žmonių mintyse. Tai tada vienas cenzorius įsiterpė, kad šituo aplinkraščiui einant galima, ir privaloma, konfiskuoti "Tėve mūsų" (kaip jacobinų kūrinys)...

Mikalojaus I valdymo metu Rusijoje veikė 12 cenzūros rūšių: 1) bendroji cenzūra švietimo ministerijos žinyboje, 2) vyriausioji cenzūros vadyba, 3) slaptoji cenzūros komitetas, 4) dvasinė cenzūra, 5) karinė cenzūra, 6) užsienio reikalų ministerijos cenzūra, 7) teatro cenzūra dvaro ministerijos žinyboje, 8) laikraščių cenzūra pašto ministerijos žinyboje, 9) teisės knygų cenzūra, 10) slaptoji policijos ir žandarmerijos cenzūra, 11) mokyklų vadovėlių cenzūra ir 12) užsienio knygų cenzūra.

13-koji cenzūra buvo patičaro (laisvalaikiais ar kam iškundus) cenzūra.

Pasirodo, visos šios cenzūros turėjo daugiau valdininkų kaip per visus metus naujai pasirodantių knygų.

Cenzūra veikė dvigubą sankciją: preventyvinę ir baudžiamąją. Be cenzūros aprobatos jokia knyga negalėjo išvysti dienos šviesos. Bet aprobatą dar neapsaugodavo autorius nuo atsakomybės už savo mintis.

Ana, po aprobatos sulaukyma pravoslavų dvasiško istorijos vadovėlis. Mat, apie Sulaimoną pasakyta: "Savo išlaidų ir alinančių valdymu pa-

dejo pamatus po savo valstybės žlugimui."

Sukonfiskuota buv. švietimo ministro Uvarovo knyga, nes cenzoriui nepatiko žodis "demos" (liaudis), nutarė pakeisti jį "piliečiai".

Kai vienas Kazanės profesorius išvertė arabų autoriaus knyga, įkliuvė cenzūroj, nes cenzorius nesutiko, kad "Mahometas buvo pranašas". Cenzorius pasiūlė vietoj "pranašas" įrašyti "melagis - pranašas". Kai sykį Maskvos "Telegrafas" parašė, kad "Prancūzija visada žengia tautų priesaky", buvo sulaukytas. O žinia buvo apie kažkokį chemijos srities išradimą.

Kai vaikams laikraštyje novelės žodžiai skelbė, kad vaikutis mirė iš bado, įsiterpė cenzorius: "Rusijoje niekas iš bado nemiršta. Perkeltkite akciją į kitą kurią valstybę".

"Economiste" būdavo išbraukiama žinutės, kad užsienio gaminiai gali būti geresni.

Kukolniko "Seržantas" sustabdyta. Mat, rusas bajoras negali daryti bloga, o baudiuninkas gera. Taip nusprendė pats žandarų šefas, Benckendorf.

Maskvos metropolitas Filaret pasiskundė, kad "Eugenijuje OnieGINE" kovai tripija ant kryžių.

Olino kūrinyje žodžiai "pagavo tavo lūpų dangiškąją šypseną" buvo konfiskuoti, mat, "Moteris nėra vėta, kad jos šypseną būtų vadinama dieviškąja".

Tumanskio "Krentatys lapai" nepraleista, nes eilėraštis su data "1833.3.9". Cenzorius rašė sprendimą: "Nedora, kai Didžiojo Pasniko dieną mergina miršta iš meilės".

Buvęs ministras gr. Bludov reikalavo, kad ir šventasis Raštas būtų apkarpytas, nes daug minčių, kurios pažeidžia sostą ir santvarką.

Kai mirė Puškinas, "Rusų iškundus" cenzūra.

Pasirodo, visos šios cenzūros turėjo daugiau valdininkų kaip per visus metus naujai pasirodantių knygų.

Cenzūra veikė dvigubą sankciją: preventyvinę ir baudžiamąją. Be cenzūros aprobatos jokia knyga negalėjo išvysti dienos šviesos. Bet aprobatą dar neapsaugodavo autorius nuo atsakomybės už savo mintis.

Ana, po aprobatos sulaukyma pravoslavų dvasiško istorijos vadovėlis. Mat, apie Sulaimoną pasakyta: "Savo išlaidų ir alinančių valdymu pa-

dejo pamatus po savo valstybės žlugimui."

Sukonfiskuota buv. švietimo ministro Uvarovo knyga, nes cenzoriui nepatiko žodis "demos" (liaudis), nutarė pakeisti jį "piliečiai".

Kai vienas Kazanės profesorius išvertė arabų autoriaus knyga, įkliuvė cenzūroj, nes cenzorius nesutiko, kad "Mahometas buvo pranašas". Cenzorius pasiūlė vietoj "pranašas" įrašyti "melagis - pranašas". Kai sykį Maskvos "Telegrafas" parašė, kad "Prancūzija visada žengia tautų priesaky", buvo sulaukytas. O žinia buvo apie kažkokį chemijos srities išradimą.

Kai vaikams laikraštyje novelės žodžiai skelbė, kad vaikutis mirė iš bado, įsiterpė cenzorius: "Rusijoje niekas iš bado nemiršta. Perkeltkite akciją į kitą kurią valstybę".

"Economiste" būdavo išbraukiama žinutės, kad užsienio gaminiai gali būti geresni.

Kukolniko "Seržantas" sustabdyta. Mat, rusas bajoras negali daryti bloga, o baudiuninkas gera. Taip nusprendė pats žandarų šefas, Benckendorf.

Maskvos metropolitas Filaret pasiskundė, kad "Eugenijuje OnieGINE" kovai tripija ant kryžių.

Olino kūrinyje žodžiai "pagavo tavo lūpų dangiškąją šypseną" buvo konfiskuoti, mat, "Moteris nėra vėta, kad jos šypseną būtų vadinama dieviškąja".

Tumanskio "Krentatys lapai" nepraleista, nes eilėraštis su data "1833.3.9". Cenzorius rašė sprendimą: "Nedora, kai Didžiojo Pasniko dieną mergina miršta iš meilės".

Buvęs ministras gr. Bludov reikalavo, kad ir šventasis Raštas būtų apkarpytas, nes daug minčių, kurios pažeidžia sostą ir santvarką.

Kai mirė Puškinas, "Rusų iškundus" cenzūra.

VASAROS DETALĖ

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

o kaip su vilkais? Juk valdžia neleidžia jokio šaunamo daikto. Tas tiesa. Vilkai čia siaučia rujomis. Ir ne vienam briedžini perkanda gerklę. Mums jau būtų nekaip. Vilkų medžioti atskrenda lėktuvais. Toks mažas lėktuvelis pakyla iš Fort William ir aptikęs vilkus sniegu padenglose ežerų lygumose, pradeda sukli ratus. Lakūnas nusileidžia kaip galint žemiau, o medinėms pro langelį iškišęs gerai nutaisytos musketos vamzdžius, tik leidžia šūvį po šūvio. Tai bent medžioklė esanti, nes ir vilkai čionai tikri, iš tų pačių didžiųjų, sakydami, kumeliniai, ne tokie nusnę kojotai kaip Neb-raskoje, kurių geras aviganis šuo gali išpjauti dešimtimis.

— Sakykite meldžiamasis,

prabilo iki šiol tylėjęs jaunikaitis. — Iš jūsų pašnekėsio susikūriau vaizdą, kad mes esame velniškai toli nusigrūdę į šiaurę. Aš niekaip negaliu patikėti, kad mano fordiskasis "Falcon" mane būtų per vieną naktį ir vieną dieną iš Čikagos atgrūdęs maždaug Grenlandijon. Kaip čia ištikrųjų?

— Aha, — atsikuko vaikinas su savo žinių aruodu. — Tave domina tokie klausimai. O kodėl tu Čikagoje to nepasiklausai? Ir kodėl tau nekilo vietoje tokie klausimai? Tad tenka išsiaiškinti dabar. Grenlandija dar labai toli, o šiaurės ašigalis dar toliau. Bet tas nieko šiuo atveju nepadės. Mes esame maždaug Winnipego lygyje, o apie tą miestą šnekama, kad jame šalčiau negu Aliaskoje. Gal taip ir yra, ir tai vakarinės hemisferos reikalas. Juk mūsų Lietuva nuo

čia būtų dar kelis šimtus mylių šauryn, maždaug Hudson Bay lygmėje, o apie Lietuvą niekas neįsivertė kalbėti kaip apie šiaurę. Užtaigai, žiūrėkime kokiame kampelyje šiuo metu tūnome. Amerikiečio akimis čia yra šiaurė, ir gili šiaurė. Šio krašto niekas nekolonizavo ir jis pasiliko toks, kokį jį dievai sutvėrė. Tai Prieškambriūno skydo pirmosios pakopos ir nusitęsęs iki šiaurinio Labradoro. Tai žemė, kuri giesmę sudėjo Juozas Pronskus, nenuilstamai ir kruopščiai, kaip skrudė, nes šes sapą po šapo per eilę metų čikaginėse "Naujienose".

Mūsų piktam džiaugsmui galiau patvirtinti, kad be mūsų, jokių gyventojų nebėra šio pusrutulio erdvėje. Taip, bent trejetas linijų kerta žemyną šiauriau nuo mūsų, tai Transcanadian plentas ir geležinke-

lis, ir viskas bėga tolyn tokio pat lygtimis, kokias mes regime čia. Jeigu jau bus pasibaigę užkariautojų ir mainininkų laikai, tai, sakykime, kad naujų iškylautojų labai nedaug. Praeina prospektoriai, šiuo metu ne aukso, ne vario čniukštineja savo aparatais. Gal būt uranijaus ar ko geresnio. Tačiau bus atėjusi gadinė fokijų iškylautojų, kurie esame mes. Kaip jūs manote jaunikaitiai?

Ištikrųjų, sunku bebūvo susigaudyti tą popietę ant uolų. Jos buvo raudonos, mėlynos, pilkos, išvadžiotos keisčiausiais raštais ir gyslomis, nužėlusios resva samanėle, ir pilkos, kaip kirvio asmenys, ir suskeldejusios krūvimomis atcažomis. Taip jų augo vesūs medžiai, ant jų šakų lūpėjo paukštės ir giedojos.

(Tęsinys 3-me psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Tęsinys iš 1-mo puslapio)

cenziūra" ir kt. cenziūra. Ir mes ne be šėšelių!

Manding, noris plačiau su cenziūra susipažinti gali paimti "Liet. Enciklopedijos" III t. (456-57-58 psl.). Bet būtų verta (tautos kultūros istorijai), jei kas paduotų cenziūrą išbraukiamas vietas ir kt. cenziūrišką teoriją ir praktiką. Ir mes ne be šėšelių!

3. Pažvelkime į "Mintis apie kūrybą". Tai Juozo Grušo pasisakymas "Literatūros ir Meno" Nr. 7. Anot jo, "žmogus — pagrindinė tema".

"Nelengva pažinti pasaulį su jo neapsakomu grožiu ir įvairybe, sunkiau pažinti idėjas, gilius istorijos proceso kelius, bet, gal būt, sunkiausia pažinti žmogų — pažinti giliai, pažinti jo mąstymo vingius, širdies polėkius, elgesio motyvus, sudėtingiausias nesekmingas priešzastis, įstabią heroizmo dvasią, įvairių ir paradoksalių laimę.

Lengviau pažinti frankius, negu rąkas.

Bet turime išmokyti šito žmogaus pažinimo meno — to reikalauja ne tik mūsų pilnatnis dvasinis gyvenimas, bet ir profesinio darbo metodas. Turime išmokyti pamatyti žmogų nuolat iš naujo, suprasti elementariausią žmogaus gyvenimo tiesę, nuo kurios kartais pagėgama. Tu rime suprasti ir vaizduoti žmogų besiformuojančiame pasaulyje ir bėgančiame laike, nes kitaip atsiliksimė ir mūsų vaizduojamos žmogiskos būtybės bus lėkštos, be gilumos ir konkretumo. Gilius Marško žodžiai, kad laikas yra "žmogaus vystymosi erdvė" mums turi būti viena iš kelinardžių žvaigždžių, ieškant žmogaus pažinimo ir vaizdavimo metodų.

Toliau jau J. Grušas šitaip ima "skafantį smegenis":

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 3, 1962

"Nebėra buožinių plėsrūnų, nebėra banditinio tipo liaudies priešų, nyksta užsimaskavę kurstytojai, mistifikatoriai, mažėja tamsybiniškai, religinių prietarų adorationai, praeities atgyvenų gaivintojai. (Aišku saivaime, čia netvirtinama, kad kova su praeities liekanomis paprasta ir lengva, kad neprisitaiko ir sunkesnių recidyvų)."

Atidavęs kas partijos partijai, J. Grušas štai ką sako apie Staliną ("asmenybės kultū") laikotarpi:

"...nyksta (! J. C.)... tam tikras "veikėjo" tipas, kurio dvasios konglomerate galima buvo įžiūrėti blogiausias senų laikų atgyvenas, kažkokį naują praktiškumą ir karjerizmą, abėjingą ir net antihumanišką požiūrį į žmogų. Alkūnėmis skindamas sau kelią, jis galvojo demagogiškai, kalbėjo retoriškai, melagystę laike neišvengiamu reikalu, pataikavimą vyresnybei — mandagumu, veidmainystę — atsargumu, suktumą — išmintingu sumetimū."

Pagarbines Nikitą už jo programą vėl grįžta į žmogų:

"Ar atrandame tikrus kelius į jo širdį, į jo protą, į jo sudėtingą sielą? Ar nepadarome jį piktesnį, mažesnį, menkesnį, negu jis yra iš tikrųjų? Ar kartais nesusi-viliojame atklydusiomis, žmogų degraduojančiomis teorijomis? Ar nepasidūodame mašinismo dvasiai, elektronikos, kibernetikos, atomistikos stebuklams? Aišku savaime, mokslas šiandieną daro stebuklus, bet stebuklų stebuklas vis dėlto ir toliau lieka žmogus — žmogus, išgyvenęs milijonų metų, nepavargęs, nepažilęs, išnešęs ant savo pečių tiesę, žmogus — statytojas, žmogus — darbininkas, žmogus — kūrėjas.

Kaip jis šiandieną žengia mūsų storų knygų pusla-

piais? Kaip jis įeina, veikia ir kalba ramos šviesoje?

Yra jaunų ir senesnių rezisierių, kurie sugeba sugalvoti įdomiausias mizanscenas, moka dviejų ar trijų spalvų derinyje parodyti visą scenoje vykstantį gyvenimą, bet pro patį žmogų pro šalį praeina. Jų spektaklinėse visko yra, bet nėra žmogaus tiesos, nėra dvasinio gyvenimo teisybės, nuo ko, atrodo, ir reikėtų pradėti. Žiūrovas į teatrą ateina žmogaus pamatyti.

Tą patį galima pasakyti ir apie pjeses, kuriose žmonės ateina, išeina, kalba, geria arbatą, rėkauja, o kartais "veiksmui" padidinti — kelmus skaldo. Ir nežinia nei kam, nei kodėl jie tai daro, nei ko jie siekia. Neaiškiai jų filosofija, jų pasaulėžiūra, neaiškūs jų santykis su gyvenimu, su niūdiena: tikras konfliktas, charakterio dialektika ir gyvenimo prieštaravimus pakeičia ginčai, barmiai, bukas užsispyrimas, dirbtinės kliūtys. Ir klausai savė (vis tiek, ar tai bus tavo paties parašyta, ar tavo kolegės), kur pjesės veiksmas, kur žmogus? Kur žmonių aistros, kova, neįveikiamos kolizijos, rūstūs išmėginimai, kur ta "filosofiška" jprasminta pasaulio būseną"? Ir kur tas charakterio demonas, kuris nutyla tik su mirtimi?

Beletristai, gal būt, turi platesnius galimus besiformuojančiame pasaulyje ir besikeičiančiame laike giliai ir visapusiškai atvaizduoti žmogų. Per septynis ar devynis šimtus puslapių galima ne tik savo dvasios gelmes atskleisti, bet ir jūrų gilybes išmatuoti. Juo labiau, kad ir pats žaņas turi senesnes tradicijas ir gausybę geriančių pavyzdžių.

Nenoriu būti piktu kritiku (juo ir nesu, kalbu kaip civilinis skaitytojas), bet nema-

ža mūsų romanų ar apsakymų taja pačia koja slūbuoja kaip ir dramaturgija. Žmogaus nėra. Yra dideli gyvenimo potai, didelės drėbės, yra daug detalių, daug faktų, bet nėra žmogaus, kurį visa širdimi pamiltum, iš kurio vadovybei aprūpinti vandeniu šį didžiulį miestą darosi vis sunkesnė problema. Valdintinkams geriau patvirtėjus bendrą vandens padėtį, išaiškėjo, kad maždaug ketvirtadalis miesto vandens nuleidžiamas į kanalizaciją be jokio reikalo, sakysime, sugedus kra-nams ar juos užmiršus užsukti.

Reikia, kaip Gorkis sako, "iš gyvenimo fakto išgauti meninę tiesą". O tai padaryti galima tik per žmogų, tik žmogus duoda daiktams sėla ir jo poeziją. Tik tada bus įdomūs ir meniškai įprasminami ir upės vingis, ir žalias šilas, ir žvaigždėtas dangus, kai jie bus žmogaus sielos istorijos dalis. Tik tada įspūdingai matysim knygos puslapiuose gamyklų korpusus, elektrinės ar kosminius laivus, kai juose plaks gyva statytojo širdis, švytės naujojo Prometėjaus ugnis. Kitais bus žodžiai, žodžiai, žodžiai."

Manding, komunistinėje santvarkoje rašytojas negalėjo ir negali surasti ir sąžiningai atvaizduoti ž-m-o-g-u, nes... rašytojas, deja, yra toks pat režimo įrankis, kaip ir bolševikinis tarytojas, kacėtų prižiūrėtojas, baudžiavon varovas, specialių uždavinių milicininkas ir tt. Ir tt. Žmogus nepasitiki rašytoju. Štai kur prasi-lenkiama, ir nesutinkama, nors šalimais gyvenama.

4. Keletas vadinamojo armėnų radijo politinių klausimų ir atsakymų:

— Ar galima sukurti komunizmas vienoje šalyje?

— Galima, bet gyventi verčiau kitoje.

— Ar bus pinigai, kai iš "socializmo" pereis į komunizmą?

— Nebėbus, nes partijos vadovai prieš tai patys išgrobs-ty.

— Ar tebėra Sovietuose asmenybės kultas?

— Kultas tebėra, bet nėra asmenybų. J. Cicėnas

KAS, KUR IR KAIP

Don Kichotas hebrajiškai

H. Steguvelt

Omaras Aki ir ožka

RYTU PASAKA

Omaras Aki, darbšlusis ūkininkas prie Tigro, laimingas žmogus. Jo ūkyje viskas gražu ir švaru: miegamasis ir virtuvė, ožkos tvartas ir daržas, gelės sode ir žmona. Ir Omarą Aki gerbia visi kaimynai.

Bet vieną gražią dieną jaimė buvo sudrumsta. Ir ją sudrumstė ne gerieji artimieji, o pats likimas. Omaro Aki žmona mirė nuo nuodingos gyvatės įgelimo. Omaras Aki paladojo žmoną ir liko našlys.

Jis liūdėjo ir verkė. Jis liūdėjo tiek, kad iš tikro buvo vertas jam pareikštų užuojautų. Gerieji kaimynai norėjo padėti jam nešti sunkią gyvenimo našą. Vienas kaimynas siūlėsi ištekinti už jo savo dukterį, kitas — savo dar nekaltą seserį. O jau sunku būtų sukaičinoti visas našles ir drąsias mergaites, kurios pačios beldėsi ne tik į Omaro Aki namo, bet ir į jo sąžinės duris: "Vesk mane, Omarai, tu būsi laimingas, nes aš sugebešiu gyvatės įgelimo žuvo jo ožka. O Tigro ūkininkui ožka — tai didžiausias ir brangiausias turtais.

Omaras Aki vedė vieną iš jų. Jau jis buvo bepradėjęs apsiraminėti, o likimas vėl smogė jam: šį kartą nuo nuodingos gyvatės įgelimo žuvo jo ožka.

O Tigro ūkininkui ožka — tai didžiausias ir brangiausias turtais. Omaras Aki užkasė ožką ir, liūdesio apimtas, atsėdėjo ant Tigro kranto ir laukė. Ak, Omaras Aki vėl labai liūdėjo ir vėl verkė. Jis vėl liūdėjo tiek, kad būtų buvęs iš tikro vertas užuojautų, jei kas nors jam būtų pareiškęs. Bet šį kartą gerieji kaimynai nė negalvojo apie užuojautų pareiškimą. Niekas neatėjo ir nepasidė nelaimingajam ožkos. Niekas nepasibeldė į jo namo, o juo labiau į jo sąžinės duris. Nė viena našlė nepasidė pradžiuginti jo.

Omaras Aki susimąstė. Jis laukė rąkas ir, pakėlęs akis į dangų, šaukė:

— Dangau, kas per tvarka šioje ašarų pakalnėje? Galima pasiguosti netekus mylimo žmogaus, bet kur rasti nusiramino netekus ožkos?!

Vertė L. U.

IVERTINIMAS

Henrikas Kleistas prieš atiduodamas savo veikalus į spaudą paprašydavo savo draugą, Ferdinandą Hartmaną, garsiai juos paskaityti.

Kodėl tamsta visada prašai būtent Hartmaną? — nutęps paklausc vienas Kleisto pažįstamas. — Juk Hartmanas visai nemoka garsiai skaityti!

— Kaip tik dėl to aš ir prašau jį. — atsakė Kleistas. — Jei ir po jo blauraus skaitymo mano veikalai vis dar man pa-

tinka, tai aš tada būnu tikras, kad jie geri.

KANCLERIS IR KOMIKAS

Bismarkas, "geležinis kancleris", labai vertino ir miško garsųjį Berlyno komiką Helmerdingą. Po vieno vaidinimo Helmerdingas gavo milžinišką gėlių bukėtą. Norėdamas pagerbti kanclerį, jis, priėjęs prie ložės, įteikė gėles Bismarkui. Publika ptojo.

Staiga kancleris garsiai nusikvatojo. Visi nustebė. Kone susirietęs iš juoko Bismarkas atsistojo ir garsiai perskaitė išrašą buketo kaspinė: "Didžiausiam šio šimtmecio komikui!"

Darbo, namo, buto reikia — viską tik "Naujienos" teikia.

JEI NENORI ATSLIKTI NUO PASAULIO ĮVYKIŲ — SKAITYK "NAUJIENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

OAK PARK JAGUAR-TRIUMPH VOLVO LTD. ALL MODELS AVAILABLE 845 Madison Street Ph. 848-0550

Help Keep Our Economy Strong

BUY U. S. SAVINGS BONDS

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujiesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma teigia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame igalioji VNESPOLYTORG testų siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriniai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. l.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriniai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 11, N. Y.	370 Union Avenue	Tel. EV 4-3522
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue	Tel. DI 5-8208
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-6119
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)	Tel. FO 3-8569
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. LO 2-1446
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. HU 1-2750
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. TO 1-4968
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel. SW 8-2552
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. TO 7-1575
HAMURAMOCK, Mich.	13833 Jos. Campau	Tel. BR 8-6968
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. WA 5-2737
CHICAGO 8, ILL.	3212 So. Halsted St.	Tel. AN 1-2994
LOS ANGELES 22, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel. FI 6-1571
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. BI 3-1797
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. WA 2-4035
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel. PL 6-5766
WATERBURY, Conn.	9 John Street	Tel. GL 8-2256
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel. VI 1-5355
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. GR 2-6387
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. CH 9-6245
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel. LI 2-1267
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel. TL 6-2674
BUFFALO 6, N. Y.	332 Fillmore Ave.	Tel. CH 8-4724
HARTFORD, Conn.	132 Franklin Ave.	Tel. CH 8-4724

Vineland, N. J. skyriniai atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

VACLOVO BIRŽISKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiskos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1885 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$8.50

Šios suminėtas knygas pasysime paštu, jei nurodysite pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasysite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

Ištraukėlės iš A. Mickevičiaus prozos

(Tęsinys)

Ivanas Baisiusis (groznyj - rūstus, grėsmingas), kad galėtų išnaikinti tiek žmonių, būtinai turėjo turėti prie savęs daug kariuomenės; visi bendrininkai žuvo nuo jo rankos arba iškvėpė sielas kankinami. Didysis kniazius kiekvieną kartą išradinėjo vis žiauresnius kankinimus; pavyzdžiui, įsakė vieno didelio pono sūniui, savo bendrininkui (Basmanui) nužudyti savo tikrą tėvą, o vėliau įsakė išsigimėlių sūnų pašaukti; taip pat kitą bajorą, kniazių (Prozorovskį), įsakė nužudyti jo tikram (broliai). Savo žiaurumus apvainikavo nukankinimu garsaus kario, kniaziaus Vorotinskio, totorių nugalėtojo. Įsakė ištiesti jį ant žemės ir lėtai deginti; pats prižerdamas lazda žarijas ir anglis, klausinėjo jį, ką padarė su savo turtais.

O vienok, nežūrint visų šitų žiaurumų, bajorai ir tauta aklaiviškai nusilenkdavo didžiajam kniaziaui...

...Kniazius (Sugorskis)... mums pasakojo, kad neseniai Ivanas įsakė užmaiti ant stulpo vieną žinomą bajorą už mažą nusikaltimą, kad tas nelaimingasis išbuvo gyvas visą parą, kentėdamas (baisias) kankintas, kalbėdamas su žmona ir vaikais ir nuolat kartodamas: didis Dieve, caria chrani!

Visos tos smulkmenos išaiškina Rusijos istoriją. Baimė įsisunkė į kartų kraują, tapo jų sielos dalyte. Valdžia įsitvirtino amžiams ant nepajudinamų pamatų; didysis kniazis visai išnaikino betkokį pasipriešinimą. Net nusikaltimai, kurie visuos kraštus sukėlia maištą (viešas moterų prievarlavimas, viešas vaikų skerdimas), rusuose tesukeldavo tik nusistebėjimą.

Sako, kad vieną kartą didysis kniazis nustebo, kad vienas iš bajorų jau seniai tepasirodė dvare. Kai jam pasakyta, kad tas ponas apsidėdė su gražia moterimi, didysis kniazis su oprčnikais įsiveržė į jo namus, liepė jo akivaizdoje išniekinti moterį, pakartį ją, o vyrui įsakė saugoti lavoną ir budėti, kad niekas nenupiautų virvės.

Net jo pramogos būdavo žiaurios. Turėjo išmokytas žmonėms medžioti meškas. Užsislėpdavo prie kurių Kremliaus vartų ir, kai pamatydavo būrelį praeivių, o ypač kai sutikdavo būrelius linksmy, girtų ir besijuokiančių valstiečių ar miestiečių, tada su didžiausiu malonumu netikėtai paleisdavo ant jų meškas ir sprogdamas juokdavosi, matydamas laukinių bestijų draskomus žmones. Vienok kartais vienas kitas iš vargšų išvengdavo mirties; didysis kniazis jį apdo-

vanodavo ir duodavo jam kelius auksinius. Kartais liepdavo užsiūti žmones meškų kailiuose ir mėtyti juos sunims sudraskyti; taip pasielgė su vienu arkivyskupu. Beveik visada liepdavo jo įsakymu sunaikinti žmonių pačias ir vaikus prigrindyti. Vieną kartą atidavė nukankinti jauną aštuoniolikmetę moterį, kurios vyras jau buvo nužudytas; vėliau, staiga pakeisdamas minčių, atidavė ją už meiluzę sūniui, o po kelių dienų uždarė vienuolyne, kur ir numirė iš susikrimitimo su visa šeima.

Nei Maskva, nei jokia kita šalis niekad neturėjo lygiai laisvas ir lygiai bailaus tiro-no...

Andrius Sapieha, su mažu 2000 šarvuotų raitelių daliniu, prie kurių prijungė sauja švedų ir infantų pėstininkų, užpuolė 20,000 Maskvos armiją, apguliusią Kieso miestą; ant rytojaus smogė į apkasus; visus sukapojo arba paėmė nelaisvėn. Maskvos patrankininkai, nenorėdami pasiduoti, pasikorė ant savo patrankų lafetų...

...caras Ivanas niekad nepalikdavo nenubaudęs vadų, net ir kareivių, kurie sudėdavo ginklus. Vienok vadai ir kareiviai su sąžonėmis akyse maldavo Lenkijos karalių, kad galėtų nunešti savo galvas prie caro kojų...

...Anglijos karalienė siuntė didžiajam kniaziaui pastiprinimus, inžinierius, artileriją, kad gautų Maskvos valstybėje prekybinį monopolį...

...o rusai viską naikino kardu ir ugnimi (Inflantuose); belaisvius po šimtą, du šimtus ar tris šimtus siuntė Maskvon ir tenai žudė didžiojo kniaziaus akivaizdoje.

To sunkmečio metu didysis kniazis Ivanas gavo užtaręją iš Romos. Atvyko garsus jėzuitas Possevinas. Jo tikslas buvo rūpintis Maskvos ir Lenkijos taika, nes Ivanas, išgąsdintas pavojingų Lenkijos karaliaus žygių, buvo pažadėjęs popiežiui sujungti rytų ir vakarų Bažnyčias. Buvo parašęs Romon, kad Steponas paruošė jam karą lygiai tuo laiku, kai jis buvo užsiėmęs tuo svarbiu reikalu...

Laike karo su Lenkija didysis kniazis įvykdė paskutinį nusikaltimą, iš visų didžiausių; užmušė savo ranka savo sūnų...

Kelioms dienoms praėjus po tos žmogžudystės, Ivanas įgavo naujus vedybinius sumanymus, nors jau buvo aštuntą kartą vedęs, ir pradėjo rūpintis senos Anglijos karalienės Elžbietos ranka. Elžbieta priminė jo pagarbos pareiškimus, tvirtino, jog labai myli

Ivaną, kad būtų laiminga, galėdama svaigti jo veido reginiais...

Maskvos pasiuntinys, oficialiai prileistas apžiūrėti sužadėtinę, liepė jai vaikščioti prieš jį, per kelias valandas apžiūrėję ją, o vėliau pasiuntė didžiajam kniaziaui įvertinimą; nepripažino jai pakankamo kūningumo...

...karalienė Elžbieta buvo pasiruošus padaryti viską, kad tik surišus Maskvą su savimi...

Didysis kniazis tų derybų metu, mirtinės ligos paguldytas, davinėjo kruvinus įsakymus ir ištisas dienas leido, apžiūrinėdamas savo brangenybes. Už kelių valandų prieš miršį Ivano marti prisitartino prie jo lovos, kad jį paguosti, bet pabėgo, pasišlykštėjusi jo begėdiškų žodžių...

...visi Ivano dvariškaiai, visi jo žiaurenybių vykdytojai žuvo pagal jo įsakymus, išskyrus vieną, žiauriausį, kraugeringiausį ir niekšingiausį kažkokį Skuratovą: "Jis ir jo karališkas draugas — sako Rusijos istorikas — buvo per daug dideli nusikaltėliai, kad būtų teisti šioje žemėje; tapo palikti kitoniškam teismui negu žmonių".

Tegulgi dabar kas išaiškina, jeigu įstengs, Ivano Baisiojo populiarumą! Yra faktas, kad jis buvo visuotiniai apverkiamas. Žmonės, išgirdę žinią apie jo mirtį, lakstė gatvėmis beviltiškai verkdami ir staugdami. Net Ivano išžudytų asmenų šeimos verkė. Rusijos istorikas apstulbsta prieš šiuos faktus, nemoka jų išaiškinti. O vienok dažnai suniekšėjusioje visuomenėje būdavo pastebimas tas kraujo troškimas; žinoma, kad mažai apsišvietusi minia mėgsta žudymo reginius, veržiasi į bausmių vykdymo aikštę, kur veikia giljotina. Suniekšėje žmonės jau neįstengia suprasti kitokios jėgos kaip tik naikinančią ir net teikia tai jėgą pagarbą tokiam laipsnyje, kuris atitinka jų suniekšėjimą. Tokie pavyzdžiai yra

pastebėti barbariškose ir civilizuotose tautose; toks suniekšėjimas, toks naikinančios jėgos garbinimas, atrodo, kykla ne iš intelektualinio barbariškumo, bet greičiau iš moralinės menkystės.

Vertė Toliūnas

SUPRANTAMAS ROPESTIS

Liudviko Keturioliktojo finansų ministeris Jean Baptiste Colbert sunkiai susirgo. Vienas iš lankytojų, norėdamas paguosti mirštantį, pasakė: — Karalius jau keletą kartų teiravosi apie jūsų sveikatą!

— Karalius? — sukaupęs jėgų likučius, sušuko Colbert. — Nepriminkite man tokią akimirką karaliaus! Jei są būciai padaręs mielajam Viešpačiui Dievui tiek gera, kiek karaliui, tai galėčiau nesirūpinti savo sielos išganymu!

SKAITYK IR KITAM PATARK SKAITYTI "NAUJENAS"

SIŪSK PINIGUS I SSSR PILNAI GARANTUOTA JOKIŲ ATSKAITYMU PASIRASYTOS KVITOS GAUNAMOS

Už \$10 mokama 9 rublai. Už persiuntimą iki \$30 — \$3. Virš \$30 — 10%.

Turime Bankų Departamente leidimą ir apraudą, bondyta \$20,000.00.

Specialistai nuo 1947.

GRAMERCY

Dept. D.

744 Broad St. Patalpa 925 Newark, New Jersey

SIUNTINIŲ SKYRIUS

118 E. 28th St. Patalpa 906. New York 16, N. Y.

N. Y. Telephone: MU 9-0598.

Atidaryta kasdien 9-5:30, Šeštadieniais 10-1. Sekmadieniais uždaryta.

AR NORITE UŽSIDIRBTI EKSTRA PINIGŲ

Pilną ar dalį laiko dirbdami

Ši nauja ypatinga Ball point plunksna rašo su bet koku skystu rašalu. Ši Ball point plunksna yra pagaminta iš specialios sintetinės medžiagos, kuri suteikia jai galimybes rašyti labai lygiai. Galima parašyti net šešias kopijas iš karto. Jūs galite užpildyti tik kartą kortelę, gauti 6-las plunksnas už \$10.00 arba \$3.00 perkant po vieną. Rašykite dar šiandien ir pradėkite žimi.

R a š y t i

Dept. A. F. N.

J. W. NIPPERT

Fish Creek, Wisconsin

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Jau dabar siųskite VELYKOMS!

DĖL GARANTUOTO PRISTATYMO KREIPKITES I CENTRAL PARCEL SERVICE

PAGRINDINĖ ISTAIGA:

220 South State Street
Tel.: WA 2-9354

NAUJAS SKYRIUS:

2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir apžiūrėkite mūsų gausų pasirinkimą prekių dovanoms.

PER 15 METŲ PRISTATOMA SIUNTINIUS I LIETUVĄ — VISADA LAIKUI!

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Bresdin, Moreau ir Redon paroda

Mažai literatūros yra apie šiuos tris 19-to šimtmečio prancūzų simbolikus — Rodolphe Bresdin (1822—1885), Gustave Moreau (1826—1898) ir Odilon Redon (1840—1916), kurių paroda vakar buvo atidaryta Chicagos Meno institute.

Redon 18 metų jaunesnis už savo buvsį mokytoją Bresdin ir labiau žinomas už anuos du. Šios parodos proga New Yorko Moderniojo Meno muziejus, iš kurio paroda čia atkelta, bendrai su Chicagos Meno institute išleido knygą, kuri jų vardais ir pavadinata. Kaina \$3.75. Kitos medžiagos galima rasti viešajame miesto knygne arba enciklopedijoje.

Prancūzų dailininkų trejūke savo idėjine pasaulėžiūra arčiau sutapo su tų laikų rašytojais bei poetais, kaip su dailininkais, kurie skilo į dvi priešingas sroves, atsimesdami nuo akademijos. Impresionistai griežtai ir aiškiai nusistatė prieš romantinį natūralizmą ir visas pasenusias tradicijas. Simbolikai domėjosi literatūrinio ir metafizinio pasauliu, todėl jie savo kūrybai pasirinko natūralizmą, ypač Bresdin, kuris daug kūrė Biblijos temomis. Jis nebuvo tapytojas. Visa jo kūryba atlikta plunksnos piešiniais, litografijomis ir rėžiniais metale. Bresdin turėjo mokinių, jų tarpe buvo ir Odilon Redon, kuris savo mokytojo buvo giliai paveiktas simboliškais ir mistiškais temomis. Kaip Bresdin, taip ir Redon piešiniai didžiausio tikslumo, su beveik mikroskopinėmis detalėmis bei ploniausiomis linijomis. Redon grafika ir tapyba lygiai kruopščiai atlikta. Tematika kartais keista, labiau fantastiška, negu simboliška: gėlės su moterų veidais; voras su žmogaus galva; didelė žmogaus galva su mažais sparnais skrenda virš jūros ir pan. Jam buvo galima padaryti nematomą matomą, negalimą dalyką privedinti prie realybės, neįtikinti. Mūsų laikais daug kam atrodo modernoji poezija mistinė, kuri turi daug ekspresijos ir simbolikos bei abstrakčios minties. Taip prancūzams atrodė anie simbolikai "su moderniom tendencijom".

JUGOSLAVŲ DAILES PARODA NEW YORKE

Valstybės Departamento atstovas Richard McLanathan, praėjusiais metais lankėsi Jugoslavijoje skaitydamas pasikaitas apie Amerikos meną. 8. m. vasario 25 d. New York Times meno skyriuje jis rašo apie dabar esamą jugoslavų meno parodą New Yorke American Federation of Arts naujose patalpose (41 East 65th St.)

Pasak R. McLanathan, parodai eksponatus atrinko menininkų ir muziejų vadovybių juri komisija. Jugoslavų dailininkai nusigrėžė nuo objektų tapybos, jie domisi intelektualine ir filosofine meno koncepcija. Jų menininkai žino ką veikia Paryžiaus ir JAV laisvieji menininkai, jie žino ir Sovietų socialistinio realizmo dailininkų bei menininkų kėblią

buvo alegoriškas dailininkas. Jisai gilinosi į graikų mitologiją, taip pat kūrė ir Biblijos temomis. Moreau klasėje mokėsi dabar visiems žinomi dailininkai Henri Matisse ir Rouault. Bet mokytojas savo mokiniams sakydavo, kad reikia jiems patiems ieškoti sau individualios kūrybos kelio, kad jie neprivalo sekti savo mokytojo pėdomis. Matisse ir Rouault, kaip juos pažįstame, tikrai buvo dideli individualistai ir labai skirtingi ne tik tarp mokytojo Moreau, bet ir tarp savęs.

Moreau buvo nevedęs. Mylėjo savo motiną ir prie jos buvo prisirišęs. Gyveno vienišas. Kai mirė, paliko 8,000 kūrinių ir namus, kuriuose gyveno, prancūzų valdžiai, kuriuose dabar yra jo vardo muziejus, lankomas daugiasuia modernaus meno atstovų. Moreau bandė išvaizduotą abstraktizmą, avangardo šalininkai laiko jį net abstraktizmo pradinininku, bet iš tikrųjų taip nėra.

Rodolphe Bresdin buvo vedęs ir turėjo šešis vaikus. Jo ekonominė padėtis nebuvo lengva. Jis labai mėgo gamtą, svajojo gyventi su gamta kaip išsiskyrėlis. Svajoto apie Ameriką ir Kanadą, apie kurios gamtą ir žmones, kuriuos jis išvaizdavo kaip indėnus ir žiņonojo tikta iš literatūros, ypač iš "Paskutinių mohikanų" apysakos. Jo svajonė išsipildė, atvyko gyventi į Ameriką, bet čia jam su didele šeima nebuvo lengva gyventi. Pagaliau Victor Hugo, kuris buvo jo draugas ir itin domėjosi jo kūryba, — litografijomis, pasigaičio ir apmokėjo kelionę atgal į Prancūziją.

JUGOSLAVŲ DAILES PARODA NEW YORKE

Valstybės Departamento atstovas Richard McLanathan, praėjusiais metais lankėsi Jugoslavijoje skaitydamas pasikaitas apie Amerikos meną. 8. m. vasario 25 d. New York Times meno skyriuje jis rašo apie dabar esamą jugoslavų meno parodą New Yorke American Federation of Arts naujose patalpose (41 East 65th St.)

Pasak R. McLanathan, parodai eksponatus atrinko menininkų ir muziejų vadovybių juri komisija. Jugoslavų dailininkai nusigrėžė nuo objektų tapybos, jie domisi intelektualine ir filosofine meno koncepcija. Jų menininkai žino ką veikia Paryžiaus ir JAV laisvieji menininkai, jie žino ir Sovietų socialistinio realizmo dailininkų bei menininkų kėblią

Dail. Vytautas Kasiulis "Ateljer"

padėtį. Kas Jugoslavijos dailininkams leidžiama daryti, tas Sovietų Rusijos dailininkams draudžiama. Jugoslavai kultūriniu požiūriu priklauso Vakarų pasauliui, nes Jugoslavijos menas nevaržomas politiniais varžtais ir jų dailininkai džiaugiasi, kad jiems nereikia politinei propagandai tarnauti. Be to, Jugoslavijos menininkai parodą daugiau kūrybinės iniciatyvos ir originalumo, net abstraktaus meno srityje.

O vis dėlto kai JAV neseniai mirusio jugoslavų kilmės skulptoriaus Ivan Metrovic lavonas buvo nugabentas palaidoti į Jugoslaviją, tai laidojant su bažnytinėmis apeigomis, komunistai laidotuves trukdė.

— Dail. Pauliaus Augiaus pomirtinė grafikos darbų paroda Chicago Savings and Loan Ass'n galerijoje, 6245 S. Western Ave., rytoj baigiasi. Didelio mūsų grafikos meno kūrėjo P. Augiaus darbus žiūrėti, yra lyg knygą skaityti, kuriais dailininkas ne tik pavaizduoja objektus, bet kartu ir realų gyvenimą.

— Dail. Br. Murino tapybos ir akvarelės kūrinių paroda Čurlionio Galerijoje prasidės kovo mėn. 17 d. ir tęsis iki kovo 25 d.

— Wyncote, Pa. vasario 17 d. mirė Adalbertas Staneika. Be diplomatinės 20 metų tarnybos, Staneika užsiėmė ir dailė — tapydavo daugiasia portretus. A. a. Staneika gimė 1885 m. balandžio 23 d. Lenkijoje.

— Nacionalinės Kinijos kilnojama paroda kuri buvo atidaryta vasario 15 d. Chicagos Meno institute, susidomėjimas labai didelis. Pirmonis dienos parodą aplankė keli tūkstantai žmonių. Čia yra labai seno meno, net 3000 metų senumo.

VASAROS DETALĖ

(Tęsinys iš 2-ro psl.)

Tą sodriai atkurtą žiemos vaizdą ant praamžinių šiaurės uolų, gyvai prisiminiau mėginamas užvesti savo džulape. Ji duso, šnypstė, braškėjo visais sąnariais, kaip ir įprasta senatvėje, ir po to, įskėlus ugnelę, pradėjo versti baises debesis nuodingų dujų. Sniegas įtartinai girgždėjo ir šaltis plikais pirštais gnabė ausis. Kokia čia, sakau, nelaboji, kad taip nesiseka iš pat ryto? Pasiziūrėsiu termometran. Nu, ko norėti, jei tik dvylika žemiau nulio!

Tai kiek dabar tenajos? Keturioliosdešimtys ar kiek daugiau, kaip švietė mus gudragalvis jaunikaftis? Snieginėmis vyžomis bėgpa, bet aš geisčiau matyti kaip jis užvestų savo mašiną tokiame speige. Iš Fort William atsikrenda mažas lėktuvelis. Lakūnas suka ratus virš baltos ežero lygmės, kur išsipylė rujomis vilkai Advento pasikieninėjimui. O medinčius tik verčia ugnį iš savo brangios muškietos visų vamzdžių. Juodieji lokiai ir bebrai miega savo irštose, žuvys miega po trijų pėdų storio ledu. Tik elniais brenna per sniego markas, brazduodamas jaunų epušių ūglius ir krečia šerkšnų nuo palinkusių berželių.

Ką daro su tais masiniai nužudytais vilkais? Nejuo palieka ant sniego sudraskyti kiškiams alkaniems vilkams? Tokį elgesį laikytume baisiai neekonomišku. Greičiausiai juos surenda ir nuvežė miestan, atiduoda odiniams, idant paruoštų puikius kailinius mūsų ponioms. Bet to turėsiu pasitirti rauti sekančių vasarą.

O praėjusių mes pradėjome

(Tęsinys 4-me psl.)

VASAROS DETALĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

kelionę didžiai įspūdingai. Su pilnu mėnulio užfemim, jo klaidos ir pragaištingos įtakos žemei nejausdami tik dėl savo nirtulingo kelionės karščio. Dvylikta nakties mes jau stovėjome ant kranto Wisconsin'o upės, kurios saloje snaudė lie-tuviškų, čikaginių skautų stovykla. Paslaugus stovyklos komendantas, pasigavęs paranken, apvadžiojo visais takais ir takeliais ir aprodė viską, kas verta pamatyti, ir ką galima pamatyti naktų gludumoje. Kaip smėklos išnirdavo ir tokiu pat būdu dingdavo atskirų stovyklų dalių budėtojai, lyg geisdami įsiteikti komendantui savo tarnybinu budrumu. Kažkokiais, užslėptais pojūčiais jaučiau, kad esame sekami visą laiką — toks įtartinas krūmų ir žolės šnarėjimas, tai vienoje, tai kitoje vietoje. Savo rūpestį pareiškiau komendantui:

— Ar šitai pat sąžiningai besistengdami skautiškoje aplinkoje nenusiplikinate nuodingomis augenėmis?
— Kokiomis?
— Nu, tomis, kurios kūną išberia baisiais spugais ir ap-sargina iki šimto laipsnių tem-peratūros.

— Aaaa, tu manai poison ivy? Jų čia kas žingsnis — ir vis po krūmą. Bet mes jau pratę. Pavyzdžiui, manęs jos visai nevargina. Še, pasižiūrėk: — jis brūkštelėjo ranka kažkur į krūmus ir atkišo saują, pilną lapų.

— Eik jau, eik, — sakau, — su tomis savo dilgynėmis. Lie-tuvoje, būdavo, nusidilginti, tai paperstėjo keleta minučių ir praėjo. O čia tu važiuok pas daktarus, su draudimo kompanijomis riekis. Geriau jau pa-sisaugoti tų pasalūnių.

Gerokai po vidurnakčio vis dėlto susirinko visos mūsų žy-gio mašinos, kurių susidarė penkios su dvidešimtmečia įgu-los narių, ir patraukė Wiscon-sin'o keliais. Aš žinojau šioj šalyje esant gerų ganyklų ir pieningų karvių. Pieno, sviesto ir sūrio. Bet visą tai dengė tamsa ir snūduriavimas mo-notoniškame mašinos ūzime. Švintant mes baigėme išma-tuoti pieningos valstybės er-dves ir toluoje, horizonto pakraštyje, it debesys pakibo rūsti Minnesotos uola. Mes ar-tėjome prie Duluth.

Surūdiję, rūdos gabenimui skirti laivai. Vieni jų tušti ir savo tuštybei pabrėžti, iškilę aukštai virš vandens, ir pilni, nuspausti metalinio svorio, skirti siuntoms į čikagos van-denis. Keltuvų, kranių ir kon-vejerių raizgynas uoste, skys-toje rytmečio migloje. Miestas išsiklojęs prerijose prie Su-perior ežero ir iš šiaurės užgož-tas akmenų. Man pasivaideno, kad gyventojai visą laiką turi jausti baisų granitinio kalno spaudimą ir bent savo žvilgs-4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, MARCH 3, 1962

niais ieškotis išganymo lygu-mose, išdriekusi pietūsna. Šiame mieste mums reikėjo ap-sipirkti, apsirūpinant edmene ir kitokiomis būtinybėmis, ką ir atliko ūkio komanda. O miestas skendo saulėje ir jos spinduliuose žaidė niauri vi-kingų užkariautojo akmeninė figūra, skirta pavaizduoti pir-mąjį Amerikos atradėją Leif Ericsoną. Kaip sakoma, įsiai penkiais šimtmečiais užbėgo už akių Christobal Colonui, kas jam ir nebuvo labai sun-ku padaryti, kadangi vikingai ir normanai jau valdė Islandiją, ir išlipdavo laikas nuo laiko į Grenlandijos ledynus. Nuo jos, jau čia pat ir Labra-doras. Tačiau Ericsonas nesū-žavėjo plikais uolotais kranta-is ir jų nekolonizavo ir ne-ieskojo aukso, kaip tai padarė ispanai žymiai vėliau, ir to-dėl jo vardas skendo užpamr-tais. Ir tik jo tautiečių dėka iš-kilo šis paminklas. Jų čia esama apšėai ir gerai iškūrusių: — norvegų, danų ir švedų, senųjų vikingų ainių. Visur tik ir matosi šviesiaplaukiai, rau-donbarzdžiai, dargi šlakuotais veidais. Dauguma jų tokio aukšto ūgio, kad nėra net su kuom palyginti, nebent su te-lefono stulpais.

Po to jau prasidėjo pati vaiz-dingiausia kelionės dalis, pa-čiu Superior ežero krantu į šiaurės rytus, iki mištelio Grand Marais. Epušių miške-liai, beržynėliai, akmenys, uo-los, vietomis stačiai milžiniš-omis kupromis sudribusios vandenin ir jų stėčių šlaitu prakirstais keliais. Giliais lo-vaais skubėjo ežeran upeliai, puolė dainuodami kriokliai, šiuo metu gerokai apsekę. Nu-žulniomis atšlaitėmis kopė aukštyn mėlynuojantis miškas, o dešinėje akinantis vandens tviskėjimas, su baltai blyksin-čiais bure ir dūmų juosta iš rū-dos laivo. Pasitaiko ir gyvento-jų tos pakrantės aikštelėse. Menkučių kaimelių, vasarvie-čių su laivelių prieplaukais ir net bažnytelėmis, ir kapaais. Juk reikia kur nors palaidoti čia gyvenusius ir mirusius. Skelbimai visur tik prašo su-stoti ir paragauti rūkytos žu-vis.

— Nesustokime ir neragau-kime. Mes patys prisirūksime savos žuvies kiek tik no-rėsime, — paniekinančiai ir užtikrintai atkalbinėja vado-vas. Ir mes dumiamė tolyn.

Jau ir Grand Marais. Pra-džia didžiojo ir senojo me-džiotojų, spąstininkų ir preki-jų tako — Gunflint Trail. Valandžiukę palakstyti po krau-tuvėles pasipildant šio to, pa-sigirdyti mašinas ir patiens atsigeriti. Statmenai į šiaurę ir į kalną juoda giria. Kelias rai-tėsi vingiais ir narstėsi kilpo-mis, kniubdamas į daubas, ap-lenkdamas ežerus ir statmenus uolų gūbrius, peršokdamas upokšnių sraujas. Ir vis to-lydžio aukštyn ir siaurnyn, ir vis daugiau panešdamas į ta-ką, kokių jį buvo kadaise iš-mynę prekijai ir medinėiai. O jie traukė iš Hudsono įlankos

į Aukštutinį ežerą upėmis, eže-rais, upeliais. Apcidami kriok-lius ir slenksčius, bei volines apėsқыras, vadinamas perval-komis, su mantos nešmenėmis ant nugarų ir vilkdami tošines indėnų canoes.

Ir Gunflint Lodge, vaizdin-goje to paties vardo ežero, skiriančioje Minnesotą nuo Ontario, pakrantėje, įsitaisiusi vasarvietė. Paskutinė gyven-vietė įžengiant miškų ir ežerų labirintan, aprūpinanti reik-menimis, priemonėmis ir in-formacijomis visus, atsibaudu-sius iš pietų miestų ir ieškan-čius nuosėlumas. Dar keletas mylių košmariškai painių ir svaigulingu taku iki smėlėtos prieplaukos, kur mūsų laukė valtys ir visa, kas reikalinga išvykai.

Aštuonios indėniškos cano-es, tiesa, gamintos New Yorke ir ne iš fosies, o iš aliumini-jaus, pakrautos, įgula suskirs-tytu ir automobiliu surikiuoti krante po eglėmis. Jie palauks mūsų, nes šiaip ar taip jie pra-sieikė paskutinę žemės pėdą.

— norvegų, danų ir švedų, senųjų vikingų ainių. Visur tik ir matosi šviesiaplaukiai, rau-donbarzdžiai, dargi šlakuotais veidais. Dauguma jų tokio aukšto ūgio, kad nėra net su kuom palyginti, nebent su te-lefono stulpais.

Saulutė sviro pakalnėn, nu-pfleksdama dešiniąjį krantą, baltais epušiu ir beržų kamie-nais dygsniuojamą eglų žalu-ną. Laiveliai išsitiesė vilksti-ne, traukiami trijų motorų. Motorai birzgė kaip bitelės - kamanės, o jannuomenė dai-navo, delnais mušdama taktų į metalinius laivelių šonus. Mes turėjome laikytis voros, ku-dangi vandenys vietomis buvo tokie siauri, jog priminė dau-giau upę. Stačios uolos brido tiesiog vandenin, grąšindamos suspausti ir užversiti praėjimą. Bet vėl ežerai plito, ir jų lyg-mėje kilo salos, saulės ir pa-vienės plikos uolos, ant kurių tik žuvėdros nutupusios pešio-jo savo plunksnas. Ir staiga tuos nepaprastus vaizdus atpa-žinau, ir jų būvimu įtikėjau.

— Vyruciai, — šiktelėjau. — Ar jūs esate kur nors to-kias salas regėję?
— Matėm! Regėjomel! — atsiliepė tie, kurie jau buvo plaukę pro tas salas.
Kiti gi ginejosi, kad ne.
— O aš mačiau, tik visą tai laikiau gudria propaganda. Reiškia, gerkiė aš "From the land of sky blue waters".

(Nukelta į 5-tą pusl.)

New Classroom Buildings and Library ARE YOU Planning to Enter College Certain there will be room for You? THE COLLEGE OF STEUBENVILLE OFFERS:

Immediate tentative acceptance for the fall of 1962 if you have completed the Junior year, are in the upper third of your class and are recommended by your principal or guidance counselor. The College of Steubenville is co-educational, fully accredited, offered to a limited number of qualified students.

PROVIDES: Seven new, modern buildings, including dormitories, on a 45-acre campus overlooking the Ohio River. Open for the first time in the fall of 1961. All electric heating.

STRESSES: A co-educational liberal arts and science program. Founded in 1946 the College has just under 1,000 students. Fully accredited by the North Central Association.

IS ACCESSIBLE: Still has the "Gateway to the West", the city is on the main line of the Pennsylvania railroad, and is the highway junction of U.S. Route 22 and Ohio Routes 7 and 43. Served by the Greater Pittsburgh and Wheeling (W. Va.) airports. Don't delay! For more information write today Dept. L

THE REGISTRAR — THE COLLEGE OF STEUBENVILLE COLLEGE HEIGHTS — STEUBENVILLE, OHIO Phone: 283-3771 "The Easternmost College in the Middle West"

Pavasari aplankykit savo gimtąjį kraštą!

Kelaukite populiariu ir draugišku

M. S. BATORY

Jis išplauks iš Quebec'o balandžio 4; iš Montrealio — gegužės 4 ir birželio 8.

Maloni ir patogus kelionė į Southampton, Kopenhagą ir Gdynią (Lenkiją), iš ten toliau galite keliauti traukiniu ar mašina į kitus rytų Europos kraštus.

Batory — tai modernus, be dūmėlių švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdvėmis kabinomis. Jūs pasidžiausite šiuo draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, stiklinėse patenkinti keleivius ir jiems padėti.

275 svarus bagažo vežame veltui. Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE 220 BAY STREET TORONTO, CANADA

VASAROS DETALĖ

(Tęsinys iš 5-to psl.)

nuojo muitinink reikalų patvar-kyti. Netoliese ir krautuvė ap-vačių rąstų surastame name. Galima rūkalų atsargas papil-dyti, išgerti neaiškaus skysčio troškulio numaldymui, ir pa-siųsti saviškiams atvirukus su šio krašto vaizdais. Prekijo žmona čia pat seilina ir lipina pašto ženklelius su karalienės Elzbietos burna.

Netrukus ir vadovas prisista-tė. Muitinink viešpats jokių klū-dų nerado mūsų atvykimui. Dargi patarė džiaugtis ir sma-giausiai praleisti laikus sve-tingoje ir turtingoje Kanados žemėje. Vieno tik jis prašęs, beveik draugiškai ir asmeni-škai — grįžti visiems tuo pačiu keliu, kadangi kito kelio ir ne-rė. Toks negrįžėlis jau būtų laikomas žuvusiu ir tik pridary-tų blėdžių karališkai val-džiai, ieškant jo neįžengiamo-se girišose.

Po to, lyg atsijauninę, pilnu garu pirmyn. Tuo labiau, kad ir vakaras nebe už kalnų, o saulė vos, vos bekyso už miš-ko viršūnių. Vėl ežerų platybės, vėl salos, nesuskaitomos ir, per jų gausybę, visos beveik panašios. Tačiau kelionės žė-mėlapis rodo, kad pamažėle sukame į rytus ir vandenys siaurėja. Kad jie jau susiau-rėtų galutinai, dėl to labai ne-sibūrečiau, nes mano kofos vi-siškai nutirpusios, ir tik ran-kos dar besigraibsto irklui. Dar, sakoi priešais bus pervaika. O kiek iki jos? Kas ten tiksliai pasakys? Jokia kilometražo nėra šimne kelyje. Bet už per-velkos, jau nebetoli. Brėkšma jau kaip reikiant gaubia van-denis, ir mus, vienišius jo ran-kose. Lendame kaip į bučių. Miškas bėga į mus iš abiejų pusių, ir priešais uždaro visus kelius.

Tai pasipustykimė delnus, vyruciai! Darbo bus iki pa-žastų, kadangi valtys pakran-tos iki tratėjimo. Bet ką reiškia tokiat gaujai ir tokiam skal-čiut rankų? Jeigu jau kalbama apie pervaiką, tai ir turime vilkti laivus, kaip tai darė šim-tus metų prieš mus tuo keliu traukę prekijai ir spąstų spė-dėjai. Dviem grupėmis — vie-ni traukdami iš vandens ir neš-dami iki kalnagubrio viršaus, o kiti leisdami žemyn, netruko-me, tik gerai apsilome. Dan-guje mirksėjo žvaigždės, raus-vas mėnuo kyštelėjo savo skruostą pro medžių viršūnes. Vėliavinė valtis nuplaukė pir-myn, įžiebusi šviesią lempą ir tuo didžiau sutirštindama tam-są.

Kiek dar kažin, bandau pak-lausti, nes taip patamsyje grā-binėti, nors ir šiltame vande-nyje, vistiek ims ir pakyrės.

— Nebekazinkiek, — iš tam-sos nežinia kas guodžia. — To-ji sala, pro kurią dabar jria-mės, kaip sykis dominuoja re-ginį į pietus iš stovyklos, kurioje ryt pabusime.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 3, 1962

Norint pabusti, pirma reikia atsiguilti ir užmigti, sakau po valandžiukės. O pasijusti ho-rizontaloje padėtyje jau bū-tų neprošali. Bet gal jau taip ir bus, nes įtartini ženklai iš vėliavinės valtės. Ji gerokai mus palikusi ir jos šviesusis žiburys pagavo svyruoti į ša-lis, kaip laikrodžio švytuoklė.

— Valio! Liudas jau pasie-kė randžerių kabinas!

Ar tikrai? Tad paspauskime irklus ir mes. Dešimta valan-dą vakaro. Įspūdinga kelionė atlikta paros bėgyje. Juk tik vakar vakare, dešimta, pajū-dėjome iš Čikagos. Idomu kiek sauskeliais padaryta?

— Mano skaitlinukas parodė septynis šimtus ir šešias de-šimtis mylių.

— Nemažai. O kažin kiek vandeniu plukdėmės?

— Kokias penkias dešimtis tai tikrai.

Visgi mūsų netinginiauta. Štai valtys ištrauktos ant smė-lio ir manta sukrauta ant kra-vo. Mes apgalvestavome puikio-sios randžerių stovyklos sumi-kinimą. Iš trijų kabinų, beliku-si pati mažiausia. Kitų dve-jų tik skurdūs nuodeguliai, be-baigių žole apaugti. Tiek jau to, užteks mums ir likusios. Dienos numatomos puikios, o palapinių nuo lietaus pakanka-mai. Beržo tošimis įžiebta ug-nelė, linksmai traškėjo, laižy-dama patamsyje surankiotus pagalius. Kava virė. Mes vaka-rienaviome stovėdami, lyg su-tartinau pagerbdami nusėdėtas vietas. Po tiktos valandų ke-lionės, savaime ieškojome kei-čiamosios padėties.

Vidurnaktis. Pasiruošimas nakvynei. Palapinių — kas jų mirtinai užsigeldė, statymas ir oro maigūnų pūtimas. Negalė-jau savęs priversti tikėti, jog tik vakar iš Čikagos priemies-čių pajudėjome. Viršuje mir-gėjo žvaigždės, ir pilnatis, jau pradėjusi dilti, liejo blyškį šviesą ant miškų ir vandenų.

Jau gerokai po vidurnakčio. Ir vis negaliu užmigti. Ir ne-žinau kas čia galėtų būti, kad nebeveiktų jokie lygties dė-siniai — nuovargį pakeičią poilsū. Tai gal būtų perstaigi at-maina ir ji pakybusi debesiu, kaip kulnu kažkur danguose. Mėnuo skrieja vis didesniu lan-ku, ir jau pasiekęs zenitą spi-gina stačiai į akis. Pėr ežerą atbėga jo sidabrinis takas, ir jis, kaip nušveisto metalo smū-gis, nepažeistas vėjo, nė ban-gelės, nė praplaukiančio nak-

ties gyvio, nežiūrint koks jis būtų: žvynais ar plunksnomis apsidaręs. Tyla. Tokia didelė, tokia neįtikimai gili. Ir ima-baimė, kad galima joje ištripti ir išnykti. Aš nebejučiau nie-ko, net savęs ir sukandū dan-timus pirštų, panaudodamas žiburys pagavo svyruoti į ša-lis, kaip laikrodžio švytuoklė.

(Bus daugiau)

MARGUMYNAI

Zmogus, turįs 49 tarnybas

Visuose kraštuose jau taip yra, kad turtingieji turi daugelį tarnybų ir tokiu būdu sudaro milžiniškas pajamas, kai daž-nūs darbininkas negali suras-ti ir vienos tarnybelės, kad galėtų išlaikyti savo šeimą. Pa-

sirodo, kad nuo šios didelės biurokratizmo nuodėmės nėra laisva ir Anglija. Neseniai tu-lais Andrew Roth paskelbė sta-tistikos duomenis, kiek tarnybų turi parlamento atstovai. Iš jos paaiškėjo, kad šioje srityje rekordą laikas atst. rūmų narys Sir Cyril Black, daly-vaujįs net 49-iose komisijose ir kitose tarnybose. Žinia, kad visos arba beveik visos šios tarnybos yra apmokamos. Kai tai patyrę rinkėjai čmė keli trūkumą ir reikalauti iš savo atstovų pasiaiškinimo, jiems buvo atsakyta, kad atstovai iš normalios savo nario algos ne-galį pragyventi ir turį ieškotis kitų uždarbių... O kaip tada reikia gyventi darbininkams?

Parinko N. Plaučėnais

VARGSAL SVENTIEJI

Sardinijos gyventojai nela-bai švelniai elgiasi su savo šventaisiais, prašydami lietaus arba giedros. Kai ilgai nelyja, jie kiša medinėms šventųjų figūroms sūrių silkių į bur-nas, kad šventieji užsimonytų gerti. Kai perilgai lyja, sardi-niečiai kiša šventųjų galvas į balas. Sardiniečiai tikina, kad šios priemonės puikiai veikia.

Mums nepavyko sužinoti, ko-kiais būdais sardiniečiai dėko-ja šventiesiems, kai pastarieji patenkina jų prašymus.

SOUTH SIDE DELICATESSEN
Didžiausia krautuvė importuolų iš Vokietijos valgių bei skanumynų. SCHUSTER, STANKE SAVININKAI. Žinoma įvairiais vietiniais ir importuotais skanumynais - delicatessais. Dabar persikraustė į naujas erdvas patalpas. 3024 W. 63rd St. at W. Whipple St. Tel. 778-7380. Atidaryta kasdien ir sekmadieniais 8:30 iki 9 val. Pirmad. uždaryta.

Donald Petkus Anthony Petkus
A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108
Pilnas išdėtuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir dau-giau. Karštą galima pasirinkti kopolyčioje.
GRAZIOS INDIVIDUALINES KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti aikštė.
Liefūviams teikiama šios rūšies patarnavimas 30 metų.

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
Vokiškos specialybės
SHALLER & WEBER
Augščiausios kokybės produktai
ĮVAIRUS MĖSOS PRODUKTAI • MESA
VIRIMUI IR KEPIMUI. • DESRELES • KUMPIAI.
6 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 6
NEW YORKE — 1654 2nd Ave. (85-86 St.). TR 9-3047
RIDGEWOOD — 56-54 Myrtle Avenue VA 1-7068
ASTORIJOJE — 28-28 Steinway Street. AS 4-3210
HEMPSTEAD — 310 Front Street. IV 3-5540
FLUSHING — 41-06 Main Street. HI 5-2552
JACKSON HEIGHTS — 82-10 37th Ave. DE 5-1154

POLEMIKOS

(Tęsinys iš 7-to psl.)

Klauda, nepriskiria tos nuomonės, kam ji buvo taikyta: Garsvos užrašams.

Minėtas minties iškreipimas yra pagrindinis. Bet kitu, kad ir mažiau reikšmingi atvejai, parodo, jog tai nėra atsitiktinumas, o, deja, dr. Griniaus metodas.

Nekrologe sakau, kad Antanas Skėma veržėsi iš provincializmo, ir čia neigiamu būdu paminio "Iremtiniską literatūrą". Ji mano kontekste reiškia ne visą tremties literatūrą, o tik nenormalią, "Iremtiniską" sąlygų menkaverčius reiškinius — šungrybius, kad nori.

O kuog ta, gal ir nemandagi pastaba išvirsta vikriose dr. Griniaus rankose? Jis kerta iš peties: esą, už "neteisingai suniekines lietuvių literatūrą apskritai" (mano pabrėžta J. B.) Vadinasi, ir Donelaitis, ir Krėvė, ir Maironis, ir dešimtys kitų vardų, kuriais džiaugiuos ir didžiuojuos, — viskas tokiu nepaustabumui, kaip aš, staiga — vieni niekai. Nieka dėl to, kad dr. Griniui palogu man tokią arogancią priimti.

Kitas smulkus padirbimas: rašau, kad Skėma, būdamas "priešingas senųjų vertybių archivaro tipui", mėgo visą, kas nauja, dražu.

Gera valia skaitydamas, niekas nepagalvojo, kad tos "senos vertybės" — tai būtina didžioji raidė: Gėris, Grožis, Tiesa, Tėvyne, ar dar kas. Priešingai, kad ir nepreciziškai išsireiškta, bet iš konteksto būtų aišku, kad čia turima galvoje tik, kas atgyvenę, pasone, nebeteke vertės.

Bet dr. Griniui ir čia, tarsi prabėgom, primeta man nihiizmas: "Pavadinęs amžinų (mano pabrėžta J. B.) vertybių pripažinėjus archyvarais, P. Blekaitis" ... etc. Mitrūs pirštai, ką ir bekalbėti, daktarai! Dažnas nė nepastebės žodžio sukeitimo, čia senas — čia amžinas, ir jau oponentas sumiekintas, ar ne?

Tik — kam gi ta karta iš rankovės žmogui, kuris kalba iš tokių tvirtų, amžinų Gėrio ir Tiesos pozicijų?

Baigiant dar ir tokia smulkmena: pasakau, kad Skėma dūšes kirsti antausi "padoriai visuomenėi" (kabutėse — atseit, ironiška prasme). Jūs patčiuojate be kabučių: vadinasi, jau džiaugiuos, kad Skėma kartas antausį ne kokiam tariamam padoriai, bet tikrai padoriai visuomenėi.

Kimbu prie smulkmėnų, kabutės prasmės nekeičia? Tai gerai, naudokimės jomis neluopydami — pavyzdžiui: Savo straipsnyje "literatūros kritikas" dr. Griniui — beje, jis ir pats "dramaturgas", veikalas "Sąžinė" autorius, — pateikia "pavyzdingo sąžiningumo" skėmos kūrybos nagrinėjimą.

Gal Jūs, dr. Griniui, kabutes kai kada patogiai paniekindamas, su tokiu sakiniu ir sutiktumėt, bet man jis nepatinka: tos kabutės yra žūlios. Bet, deja, lygiai ir jų numetimas cituojant nėra kruopštas sąžiningumo viršūnė. Kaip ir kitu čia nurodyti iškraipymai, toks metodas nėra dr. Griniaus "laimingas atradimas".

Kai polemikoje rūpi ne tiesa, bet kito suniekiamas, toks metodas parankus ir veiksmingas: kas gi ten gilinsis, abejojys, lygins tekstą su citatom, kas, pagaliau, abejos pačiu padoraus žmogaus vardu? O tuo tarpu ne vienas pasipiktins.

Viena prasme tačiau dr. Griniaus rašinys yra "viršūnė" ar, sportiškai tariant, — rekordas: toks iškraipymų bei suniekiamumo metodas gal pirmą kartą laikomas — atsiveikimui prie naujo kapo.

Tokio laimėjimo akivaizdoje belieka rekordmeną pasveikinti. Esminiam ginčui — čia ne vieta.

Pastaba: "Draugo" dienraštis, kur paskelbtas mane liečių polemikis dr. Griniaus straipsnis, atsiskleidė spausdinti šį atsakymą. Kultūrinį skyrių tvarkancio poeto K. Bradūno laiško žodžiais, rašinys atneštas "ne tiek dėl turinio, kiek dėl nevisai rimtų stilistinių išraiškų." Laiške K. B. rašo laiką A. Skėma "rimtu net ir geru" rašytoju, "neuzgėrius viso be išimties ir Griniaus žodžio" ir atskleidžia šią tiesą: "O laikraštis pagaliau ir yra vieta viešai nuomonėmis pasikeisti". Deja, šis teigimas, mano nuomonės atveju, lieka grynai teoretinis.

Beje, K. B. dėl "Draugo" ne spausdinimo laiške pridėjo savo pastabą, kurią man liepė panaudoti, jeigu, pasak jo, "neiškęsčiau kitur neišspausdinti". Čia K. B. neklydo — neiškęsčiau. Tačiau be vargo iškęsčiau be prirašytos jo pastabos, kuri esamam aplinkybėm ar man, ar kitam laikraščiu mažiau privaloma, negu "Draugu" reikalas, ką užpuolus, — leisti atsakyti. J. B.

mas, su tokiu sakiniu ir sutiktumėt, bet man jis nepatinka: tos kabutės yra žūlios. Bet, deja, lygiai ir jų numetimas cituojant nėra kruopštas sąžiningumo viršūnė. Kaip ir kitu čia nurodyti iškraipymai, toks metodas nėra dr. Griniaus "laimingas atradimas".

Kai polemikoje rūpi ne tiesa, bet kito suniekiamas, toks metodas parankus ir veiksmingas: kas gi ten gilinsis, abejojys, lygins tekstą su citatom, kas, pagaliau, abejos pačiu padoraus žmogaus vardu? O tuo tarpu ne vienas pasipiktins.

Viena prasme tačiau dr. Griniaus rašinys yra "viršūnė" ar, sportiškai tariant, — rekordas: toks iškraipymų bei suniekiamumo metodas gal pirmą kartą laikomas — atsiveikimui prie naujo kapo.

Tokio laimėjimo akivaizdoje belieka rekordmeną pasveikinti. Esminiam ginčui — čia ne vieta.

Pastaba: "Draugo" dienraštis, kur paskelbtas mane liečių polemikis dr. Griniaus straipsnis, atsiskleidė spausdinti šį atsakymą. Kultūrinį skyrių tvarkancio poeto K. Bradūno laiško žodžiais, rašinys atneštas "ne tiek dėl turinio, kiek dėl nevisai rimtų stilistinių išraiškų." Laiške K. B. rašo laiką A. Skėma "rimtu net ir geru" rašytoju, "neuzgėrius viso be išimties ir Griniaus žodžio" ir atskleidžia šią tiesą: "O laikraštis pagaliau ir yra vieta viešai nuomonėmis pasikeisti". Deja, šis teigimas, mano nuomonės atveju, lieka grynai teoretinis.

Beje, K. B. dėl "Draugo" ne spausdinimo laiške pridėjo savo pastabą, kurią man liepė panaudoti, jeigu, pasak jo, "neiškęsčiau kitur neišspausdinti". Čia K. B. neklydo — neiškęsčiau. Tačiau be vargo iškęsčiau be prirašytos jo pastabos, kuri esamam aplinkybėm ar man, ar kitam laikraščiu mažiau privaloma, negu "Draugu" reikalas, ką užpuolus, — leisti atsakyti. J. B.

Jos Didenybė Princesė pasirinko laisvę

Afganistano princesė Halina Hassam, dabartinio karaliaus pusseserė, apleidė karališkuosius rūmus ir pasirinko laisvę, įstodama į tarnybą vienos lėkutuų bendrovės Filipinų sostinėje Maniloje. Reporteris paklausta, kodėl ji karališkuosius rūmus iškeitusi į paprastą tarnybą, atsakė, kad muzulmoniškos tradicijos varžiusios jos laisvę. Tiesa, jai patikęs rūmų iškilmingumas ir ji esanti pagal gimimą princesė, tačiau, jos manymu, moderniška moteris turinti ne savo aukštą kilmę, bet kitomis jėgomis išsikovoti sau laisvę.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS EMERGENCY Stagiai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonu: 434-6967.

DR. ANNA BALIUNAS AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 W. 63rd STREET Ofiso telefonai: Prospect 6-3229 Rezid. tel.: WAlbrook 5-5076 Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

DR. S. BIEZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3148 WEST 63rd STREET Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE Phone: REpublic 7-7668

DR. C. K. BOBELIS INKSTU IR ŠLAPUMO TAKU CHIRURGIJA PR 6-1795 arba 312-695-0533. 425 N. LIBERTY ST. R. 25 ELGIN, ILL. Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS PHYSICIAN AND SURGEON 2434 WEST 71st STREET Ofisas: HEMlock 4-5849 Rezid.: HEMlock 4-2324 OFISO VALANDOS: Pirmadi., ketvirt. ir penktadieni nuo 1-4 ir 7-9, antradi. nuo 1-5, treči. ir šeštadieni tikrai susitarus

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS NERVU - SMEGENU LIGOS, CHIRURGIJA 2737 W. 71st STREET Valandos: tik susitarus skambinant GR 6-3409

DR. T. DUNDULIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS AKUŠERIJĄ IR MOTERYŲ LIGAS 4157 ARCHER AVENUE Ofiso valandos: Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadieni pagal sutartį.

DR. BR. GAIZIUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3844 WEST 63rd STREET OFISO VALANDOS: Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treč. ir šeštadi. uždaryta. Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6990 Rezid. tel.: GARDens 3-7278

DR. Aldona A. Juška AKIU LIGU SPECIALISTE IR PRITAIKO AKINIUS Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius. 2422 W. MARQUETTE ROAD

DR. F. V. KAUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1407 So. 49th Court, Cicero Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadieni tik 10-12.

DR. P. KISIELIUS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4938 W. 15th St., Cicero, Ill. Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Seštadieniais 12-4 val. popiet.

DR. Emily V. KRUKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4146 SO. ARCHER AVENUE Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons. Vakaras: pirmadi., antradi., ketvirtadi. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

DR. A. MACIUNAS CHIRURGAS 2858 W. 63rd Street Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak.

DR. J. MESKAUSKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS VIDAUS LIGU SPEC. 2454 WEST 71st STREET Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadi. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. E. STANAT - STANAITIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Mitybos ir svorio problemos 1951 W. IRVING PARK RD. ir DAMEN AVE. KAMPAS. Val.: Pirm., Ketv. ir Penkt. 7-8 v. p. p.

DR. P. STRIMAITIS Bendra praktika ir chirurgija specialiai GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4644 So. ASHLAND Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Bendra praktika, spec. MOTERYŲ LIGOS Ofisas: 2652 WEST 59th STREET Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577 OFISO val.: pirmadi., antradi., trečiadi. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123 Rezid. telefonai: GIBson 6-6195 Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadieni ir šeštadieni.

DR. V. VILEIŠIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 802 WEST 31st STREET (kampus Halsted ir 31st gatvių) Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiadi. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P. ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS Aparatų - Protezų, Med. Bandžai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t. Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB. 2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill. Tel.: PROspect 6-5084

Lietuviai akių gydytojai Dr. Ant. Rudokas, Opt. 4455 So. CALIFORNIA, Yards 7-7381 Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus. Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadi. uždaryta), šeštadi. 10 ryto iki 2 p. p.

GRADINSKAS KOKIA TV JUMS: Dumont, RCA, General Electric, Zenith, Emerson J. G. Television Co., 2512 W. 47 St. FRontier 6-1998 Ligi Kalėdų atdara ir sekmadieniais nuo 11-4 val.

MOVING Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumu. ANTANAS VILIMAS 3415 So. LITUANIA Avenue Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI MOVING Leidimai — Pilna aprausta ZEMA KADINA RŠERENAS 2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 3, 1962

JURGIS BLEKAITIS

POLEMIKOS SU NEKROLOGU PARASŲTEJE

I mano nekrologinio pobūdžio "Antano Skėmos atsiveikimą" (Aidai, 1961 m. Nr. 8) netikėtai ir opiai atsiliepė p. Stasys Pilka ("Naujienos", 1961 m. gruodžio 16 d.) ir dr. Jonas Grinius ("Draugas", 1962 m. sausio 13 d.) Abu rašiniai visais atžvilgiais buvo skirtingi, tačiau abiem progą, ar priekabę, sudarė tasai nekrologas. To dėl gal ir man leistina bendru atsakymu juos abu lyg ir vienon greton sustatyti. Tarsi — nekrologo parašėte.

Dr. Grinių paprašysiu kiek lukterėti, kol pirmiausia bandysiu keliais žodžiais išsiaiškinti su Stasiu Pilka, kadangi jisai ir pirmas į mano rašinį reagavo, — na, ir amžiumi kiek vyresnis.

Turiu iš karto prisipažinti: p. Pilkos rašinio, kiek jis mane liečia, pradžioje nesupratau. Ir nenuostabu: autorius, kaip įprasta sakyti, — šakota asmenybė. Taip plačiai šakota, kad ar pokalbyje, ar rašinyje vienu ypu aprėpia daugelį skirtingų temų. Lygintumei su komplikuoju, modernistiniu muzikos kūriniu. Kad ir minėjimas rašinyje, pavadintas "Keturis ypatingi klausimai, kuriems nerandu atsakymo" — juk jis, kaip sonata ar simfonija, sudėtas iš kelių savarakiškų dalių. Finalinėje dalyje savo ruožtu išskiriami trys motyvai: vienas skirtas Birutei Pūkelevičiūtei, Montreolio lietuvių teatro vadovei, kitas — malonių sugretinimui — man. Tuodu motyvai eina paraleliai, čia susipindami, čia išsiskirdami. Trečiąjį gi motyvą, — panaudotą, turbūt, kontrastui, nes jis nieko bendra neturi su dviem pirmiaisiais, — sudaro elegiją apie nedėkingą Juozo Vaiškaus dailią.

Tokia yra muzikinė rašinio struktūra — logiška, aiški. Bet žodžiai, iš kurių minėtas straipsnis sudėtas, — žodžiai nėra vien garsas. Jie ir prieš mūsų norą pakrauti prasmės ir štai tos prasmės man nebuvo lengva sugaudyti. Štai, mįslinga Stasio Pilkos finalinės dalies pradžia: "Spaudoje švystelėja "archyvaro tipai" neužuotuoti pašaispūs žodeliai, galgi net ir gniaibūs priekaištai.

Tiesiogiai neatskleidžiant "tradicijos puoselėtojų" vardų, apie "praetities galvinimą" su karteliu ar neslepianu pašiepiu ypač yra prašnekę Birutė Pūkelevičiūtė ir Jurgis Blekaitis.

Tai patyręs, didžiai nustebau: kaipgi būčiau galčjęs šaipytis, to net nepastebėdamas! Dar pagalvoju: jeigu tai Birutė Pūkelevičiūtė gnaibos, — labai negražu. Bet jos "gnaibūs priekaištai" tikrai bus kažkur "švystelėję": nesuspėjau nė pamatyti. Įtartinai pažįstamas pasirodė man tik tas "archyvaro tipas", bet ir tai negalėjau prisiminti iš kur. Kur, kaip, kada būsiu Stasį Pilką užkliudęs, praeitį gaivinti, tradicijas puoselėti sutrukdęs? Viskas — mįslė, ir ji liko ilgai neišspręsta. O kadangi toliau straipsnyje jis čia pabara, o čia ir maloniai paglosto, tai nežinojau nė kaip atsiliepti, — nei ačiū, nei išgraužk, kaip sakoma.

Bet, štai, "Drauge" pasirodė nuostabi dr. J. Griniaus polemika su nekrologu (čia paprašysiu p. Grinių dar truputį kantų, rybės), — ir man akys atsivėrė: ir čia pacituotas tas pat "archyvaro tipas", sukėlęs S. Pilkos rūstybę. Juk tai iš mano nekrologo Antanui Skėmai! Staiga nuplėskiusi supratimo šviesa būtų komiška, jei nebūt tokia liūdina. Ji nuliejo visus manus: naujame kape — žuvusį rašytoją; mane, nulenkusį prieš jį galvą; ir abu, mano atsiveikimo žodžio opo-amentus, Stasį Pilką ir dr. Grinių. Supratau, kad toks galvos nulenkimas mirusiam gali būti įžeidžiančiu gestu gyviesiems. Ir gal toje makabriškoje šviesoje šešėliai labai užaugo, nes man net pasivaideno: pavadinai velionį naujoviniuku, ir jau iš šalies "tradicijos puoselėtojas" sviedžia akmeniui; laikai pirusį žymiausiu posruoginės kartos dramaturgu, ir jau kitas tos pat kartos dramaturgas tvoja tau kreiva lazda, užsigavęs net ir už patį Srungą. Duok Dieve, kad toji šviesa būtų netikra!

Nes negaliu patikėti, mielas Stasy Pilka, kad tikrai būtumėt taip pagalvojęs: esą, aš tik vaizdavau kalbantį apie velionį, o iš tikrųjų, "tiesiogiai neatskleidžiamas vardu", iš Jūsų šaipiausi, kaip to nelemto "archyvaro"! Ne, patikėkite, man terūpėjo tada Antanas Skėma, o nei Jūs, nei kas kitas man tada ir galvon neužklydo, — ar tas atitaisto tariamą įžeidimą, ar ne.

Skubu pridurti: gerbiu kiekvieną gerą tradiciją ir jos puoselėtojus, tikiu ir "archyvaro" darbo reikalingumu (kad jie būtų dar labiau "archyvariški", gal šiandien turėtumėm savo teatro istoriją!) Tai tiek dėl mano "gnaibūs priekaištų". Nuo Birutės Pūkelevičiūtės, deja, turiu čia atsitraukti. Tik pastebėsiu, kad jos bene didžiausias gnaibumas — tai kūrybiškumas, darbas, drąsus. Statydamas spektakilius, leidžiamas plokšteles, ji nepabūgsta ir šedevro, kaip "Milzino paukštelis". Kas pikčiausia, ji net nesijaučia kalta, kad kažin kada, jai gal dar negimus, Kaune anų dienų korifėjai tą veiklą buvo jau gražiai pastatę. Toks jos įžūlumas — tai tikrai "gnaibūs priekaištai" mums visiems, kurie — tariant Jūs, p. Pilka, man taikomais žodžiais — "linkę apsiriboti siauresnių pamėgimų akiračiais".

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 3, 1962 (Tęsinys 7-me psl.)

VASAROS DETALĖ

(Atkelta iš 4-to psl.)

— Ar tik ne "Hamm's alų reklamuojį tamstyle? — Nereklamuojų, nes nėsu kruvinas alaus gėrėjas. Vienok už tai, kad jie nemeluoja puosdamiesi vaizdais, paremtais gyva tikrove, nutariau ateityje to alaus nenieikinti, ir troškuliui kamuojant, vieną kitą kaušėlį išlenkti. Gaila, kad jo dabar neturime.

Kur tu turėsi, kai alus toks sunkus produktas, ir valtyis jau ir taip iki kraštų nugrimzdusios. Kelionės rengėjai patarė vietoje alaus atsigeriti vandens, kurio čia neišsenkamos atsargos. Ir dargi jis — dangaus mėlynumo. Dangaus tai dangaus, manau sau, dėl to, kad dangus mėlynas, o pažiūrėsite to vandens mėlynumo kai dangus apsiniauks ir versis švinišniais debesimis. Tada jau pamatysite kokių štukų tas vanduo iškės, tuo labiau, kad išsivėrė į tokias platumas, kad tik dairykis. Jos vadinosi Saganaga Lake. Ir čia buvo sąlygų ir gana erdvių ir kai kuriose pro medžius bumšojo trobelės. Rūko dūmai iš kamynų, ant uolų džiuvo valtyos, o kitos mirko drauge su meškeriotuju nuošaliame užtakyje. Tai savaigalio poilsiautojai mėgavosi savo užslėptose gūžtose, atsivalaidavę nuo visko, net nuo savo namų, kurie, geriausiai atveju kelis šimtus mylių likę užpakalyje.

Toji, toli, tik gera akimi beįžiūrimas vakarinio kranto brūkšnelis, atsiribojęs mėlyna juosta nuo dangaus. Nieko negaidami ir niekieno netrukdomi, tik pirmyn išilgai Kanados sienos, kuri nuo Gunflint ežero užlūžusi statmenai šiaurėn. Bet mes artėjame ton vieton, kur toji siena vėlei aštriu kampu pasisuks į vakarus. Mes ją kirsime, pereidami kiton karalystėn ir čionajos jau nebeapsisims be muitinės. Tokia, pasirodo, besanti, ir ji mūsų laukia, budriai išplėtusi akis ir ištiesius nagus, kad gerai pakratytų.

Nugi, sakau, muitinė tokioje vietoje, kur tik vanduo, miškas ir dangus. Kokis gi kontrabandininkas drįstų buriuoti tokiais keliais, neturėdamas jokio užnugario, net jei jo krovinį sudarytu išimtinai tik sacharinas? Nebijok, suraminu mane, kanadiečiai žinojo ką daro. Juk tai vistiek kelias ir vienintelis, surastas prieš gerus tris šimtus metų ir išbandytas narsių svieto perėjūny. Ir vėliau, nusizūrėtas amerikiečių, kurie plūsdami iš savo miestų, niekieno netrukdomi ir nevaržomi, išžudė kanadiečiams visus bebrus, išsmaugė lokius ir išsaudė retus vandens paukščius. Dabartėlis — prašau. Jei nori įkelti pas mus, tai mes pasižiūrėsimę ką tams-tai įveži ir ką išveži.

Muitinė jau čia pat, išsistačiusi ant plikos uolos, domnuodama sąsiauri, kurio antrame krante niūri ir paslap-

tinga sala, neįžvelgiamu mišku nužėlusi. Vieta strategiškai ir apgalvotai parinkta. Pamėgink tu vargdenis nesustoti, tai ir pasipils ugnis iš gerai užmaskuotų lizdų, ir karališkas kuteris įniks persekioti negalesingai. Taip, toks beasas ištikrųjų, besitrings šonais į medinį prieplaukos tiltelį. Jeigu jau kas — tave pasivys, nors būtumei išbėgęs vakar. Su valdžia daug nesipirksi. Čia pat siūbuoja ir hidroplanas, ne iš didžiųjų, bet pora piličių panašus bėdai ištikus. Mes veliui bandome prisirišti prie skurdžios prieplaukos ir dar skurdžios uolų. Mūsų niekas neišaina pasitikti. Tad vadovus

(Nukelta į 9 psl.)

Anglų Kalbos pamokos K. GINEITIS 3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill. Telefonas: VICTory 2-0105 Duoda prieš karį baigę Čikagos universitetą. 1 dol. 25 ct. val. — privačios VERTIMAI - PILIETYS - LAISKAI

JUCUS SESERŲ RESTORANAS atdaras dieną ir naktį. Nevarkite namo maisto ruošs. Užėkite į patyrusių virėjų restoraną ir pasirinkite skanūs pietus. 1608 W. 47 St. — LA 3-9670

ATTENTION PROPERTY OWNERS Plastering — perlotaping & patch work & all types plaster repairs. City or suburbs. Free estimates. GRen 5-9361 or GRen 5-0854

DEMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAI Taisome visokias šildymo sistemas. Keičiame šildymo sistemas. Taisome boilerius ir krosnis. Aukštos kokybės darbas. Priėmamos kainos, veituli apskaičiavimai. Nesvarbu mieste ar priemiesty. ALL CITY HEATING Tel. 925-7660

WHITE WAY FLORIST INC. Large Variety of Flowers. Flowers for every occasion. Original creations. Reasonable prices. Call VI 6-7149. 7149 So. State St. Please mention this ad.

JOE'S MARKET Šviežia mėsa ir paukštiena kasdien. A rūšies kiaušiniai 3 tuzinai \$1.29. 4615 W. 31st Street. Cliffield 4-1171

JOSEPH VRANEK Jr., savininkas Kai atvyksite į krautuvę, paminkite šį skelbimą.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS BUODARŽAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

SOPHIE BARCUS RADIOJ ŠEIMOS VALANDOS Visos programos iš WOPA. 1490 kil. AM. 102-7 FM. Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Šeštadieni ir sekmadieni nuo 8:00 iki 9:30 val. ryto. Vakaruškos: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: HEMlock 4-2413 7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI NR. 6 (158)

RAMOJUS VAITYS

PRAPLĖSKIME ŽODŽIŲ LOBYNĄ

Pasiklausius mūsų jaunosios inteligentijos (o dažnai net ir europinės "gamybos" inteligentų) šnekos bei paskaitų, krenta į akį lietuvių kalbos skurdumas — būtent, tos lietuvių kalbos, kurią tie jaunieji inteligentai vartoja. Senimą drašiai galima būtų pakalinti grynai apsilieidimu, bet jaunimą — vargiai: jeigu jaunieji dažnai griebiasi angliško žodžių sudietvintomis galūnėmis, tai dėl to, kad jie lietuviškų atitiktumų toms sąvokoms apskaitai nėra girdėję. Juos pakalinti galima būtų nesidomėjimu lietuviška terminologija, nesistengimu jos sužinoti — o ne angliško barbarizmo vartojimu iš gryno apsilieidimo. O susipažinimas su lietuviška terminologija šiandien nėra toks jau lengvas dalykas, turint galvoj, kad jaunimas visų mokslų išeina anglų kalba, ir namuose dažniausiai tegirdi tik labai ribotos tematinės apimties pašnekesius, kurie didelių žodžių nepasizymi. Jei kuris jaunuolis ir skaio literatūrą lietuvių kalba, tai jam nei poetų eilės, nei romanistų kūryba nesuteiks tų įvardų (terminų), kurie reikalingi rašant paskaitėle arba laikraštini straipsnių kurio nors mokslinio (turiu galvoj visuomeninius mokslus) klausimu. Čia nenorint padaryti kokį nors priekaištą beletristikai, tik pasakyti, kad vien beletristikos skaitymas žodyną praplėsti gali tik iki tam tikrų ribų, kurias norint peržengti jau reikia ieškoti kitų versmų žodžiams semti. Esant stokai mokslinių vadovėlių lietuvių kalba, išeivijos vienintelio tokiu šaltiniu tampa tokie leidiniai, kaip Lietuvių Enciklopedija, Gimtoji Kalba, Technikos žodis, na, ir pagaliau bet koks lietuviškai — angliškas žodynas. Šiais kečiaisiais šaltiniais aš ir naudoju, rinkdamas žodžius šiam straipsniui.

Tekste, kuris seks, bandysiu paduoti tik žodžius, kuriuos mūsų jaunoji karta žino vien angliška, dažnai net manydama, kad jiems lietuviškų atitiktumų visai nėra. Tad audiencija, į kurią kreipiuosi, pirmoji eilė yra čia mokslus ejęs jaunimas — nors ir kai kuriems Lietuvoje išsilavinimą gavusiems žmonėms gal būtų pravartu žvilgtelėti į šį sąrašą ir prisiminti (drauge pasiryžiant pasitaisyti) savo "kalbines nuodėmes". Visiškai ne-

bandysiu nagrinėti dažniausiai pasitaikančių gramatinių klaidų, nes tam nesijaučiu pakankamai kompetetingas — o pagaliau tam reikalui ir šiaip daugiau dėmesio skiriama mūsų spaudoje.

Norėčiau pradėti nuo paprasčiausių namų statybos terminų, namų apyvokos reikmenų (household appliances), bei šiaip visokių daiktelių, susijusių su namais. Tegų už "atgailą" paaukoja \$50 Balfui ar Vasario 16-tos Ginnazijai kiekvienas, kuris naudoja tokius žodžius, kaip auza, bildingas, paipa (vamzdis), latas (sklypas), fletas (butas), stepas (laiptai), saidyokas (šaligatvis), strytas, inšūrinšas, klazetas (rūbinė), beismontas, baksas (dėžė), karpetas, skrynos (sietelis, tinklėlis), pentrė (indauja), kėnuokas (skardinė, bet ne skarbonkė), dišės, furnica, furkauris — nes tai yra tiesiog "mirtinos nuodėmės", nedovanotinas kalbos darymas. Ir kas pikčiausia, kad šiuos žodžius dažnai išgirsi iš lūpų tokių žmonių, kurie Lietuvoje gimę ir auge, ir save didžiausiais patrijotais laiko. Ne ką mažesnis nusidėjimas yra ir tokie dar iš Lietuvos atsiveję neangliškos kilmės barbarizmai, kaip pavyzdžiui: dratas (teisingas lietuviškas žodis yra "viela", vokiškai — Draht), šniūras (virvė, vok. Schnur), blėka (skarda, vok. Blech), šriūbas (varžtas, ang. screw, vok. Schraube), mulerka (veržlė, ang. nut, vok. Mutterchen), šliauka (žarna, ang. water hose, vok. Schlauch), ekekas (vinis, gvintai (graižtvos, screw threads, vok. Gewinde), stepelis (kištukas, vok. Stepel), pielyčia (dildė, brūžiklis — ang. file), apcūgos (replės), varstotas (veržtuvas, ang. vice), duchofka (orkaitė, broiler), petelnė, skaurada (keptuvė), čaininkas (virdulys, rus. čajnik), bliūdas (dubuo, dubenėlis), spotkiukas (lėkštutė), tribušonikas (kamščiatraukis, franc. tirebouchon), kranas (čiaupas, fancet), sklepas (rūsys). Be jokios sėkmės mūsų kalbininkai bando išnaikinti žodį "prosas" (laidynė, electric iron). Ir pagaliau prieinam prie smulkesnio kalibro nuodėmių. Tai žodžiai, skoliniai iš anglų kalbos, nors jiems mes ir turime visai vykusius, kad ir mažai žinomus, atitiktumais: sinka (virutės "sinka" — išlaja, vonios "sinka" — kriauklė, praustuvė), bannister (turerklai), downspout (laštakas),

kitchen exhaust fan (garvilka), light switch (jungiklis), electric cables (elektros laidai), gas meter (dujų skaitiklis, dujomatis), water meter (vandens skaitiklis), vandentiekio vamzdis — water supply pipe, dujotiekio vamzdis — gas line.

Neabejotina, kad tokios kalbos, kaip prancūzų ir anglų, yra daug žodingesnės už mūsų — bet nenusiminkim: ir mūsų kalboje rasime žodžių porų, kurioms anglų kalboje nėra tik vienas žodis. Tiems, kurie šventai tiki anglų kalbos žodynų pranašumu visais atžvilgiais, štai keletas pavyzdžių, kur mes vienam angliškam žodžiui (savyje talpinančiam dvi arba daugiau skirtingas prasmes) turime du arba daugiau žodžių — ir kiekvienas iš jų atstovauja skirtingą sąvoką: solution (sprendimas, bet: sprendinys — matematikoj, tirpinys arba skiedinys — chemijoj), product (gaminys, bet: matematikoj — sandauga), nature (1. gamta, 2. prigimtis), ice-hole (1. properša — natūraliai neužšalusi vieta, 2. eketė — žmogaus prakirsta skylė lede), passion (1. kančia, 2. aistra), law (įstatymas, bet mokslinė kalboje — dėsnis), tissue (1. audėklas, 2. audinys — biologijoj), error (1. klaida, 2. paklaida — matematikoj), circulation (1. apytaka, būtent — kraujo apytaka, 2. apyvarta — pinigų apyvarta), property (1. nuosavybė, 2. savybė — fizikoj, chemijoj), movement (1. judėjimas, 2. sąjūdis, pvz. politinis, kultūrinis sąjūdis), letter (1. raidė, 2. laiškas) to know (1. žinoti, 2. mokėti), to act (1. veikti, 2. vaidinti), to play (1. vaidinti, 2. groti, 3. lošti, 4. žaisti).

Mūsų jaunieji (turiu omenyje asmenis iki maždaug 30 metų) rašėivos ir paskaitininkai susiduria su nemenkais sunkumais, kai jiems tenka lietuvių kalbon išversti angliška skaitytus dalykus. Čia dažnai susiduriama su klausimu: ar tam "mandriam" angliškam žodžiui tik prikabinti lietuvišką galūnę ir tai skaityti primtinu "vertimu", ar bandyti iš kur nors iškasti (o gal net ir pačiam susigalvoti) tinkamą lietuvišką žodį? Ties šiuo klausimu norėčiau kiek ilgiau sustoti.

Kaip dažnam vyresniosios kartos asmeniui (bet tik retum Amerikos mokyklų auklėtinui) yra žinoma, kilmės atžvilgiu lietuvių kalbos žodžių visumą galima suskirstyti į šias pagrindines kategorijas: tarptautiniai žodžiai, skoliniai, barbarizmai, ir grynai lietuviškos prigimties žodžiai. Barbarizmai yra visiškai nepageidaujama kalbos "piktžolė", išrauti ją iš vartosenos, nes beveik kiekvienas barbarizmas egzistuoja lygiagrečiai su atitinkamu grynai lietuvišku žodžiu — taip kad dėl jų išmetimo kalbos turtingumas ne kiek nukentės. Kitas reikalas yra su skoliniais — juos išmetus iš mūsų kalbos, dažnai neturėtų

me nieko jų vieton pastatyti. Jie yra jau per daug senai įsitrovę į mūsų kalbą, joje pilnai išpilietinę per ilgąmetį vartojimą, ir dažnai savo skambesiu tapę visai panašiais į tikrus lietuviškus žodžius. Pav., gal nedaug kam žinoma, kad toks neapšėnimas žodis, kaip "gatvė", yra skolinys iš vokiečių "Gasse". Priedo dar galima suminėti visą eilę žymiai lengviau atpažįstamų skolinių iš prancūzų kalbos, kaip pavyzdžiui (kai kuriems iš jų pastaruoju metu jau buvo sukurti visiškai naujadarai, vartotini šių skolinių vieton): ekranas (screen), trotuaras (šaligatvis), abadžūras (lempos gaubtuvas, lamp shade), portfelis (porte - feuille, ang. brief case), takeliažas (buriavimas, ang. rigging), tiražas, mirażas, pliažas (papūdimis, barbarizmas mylėtojų "byčius"), konkursas, konkurencija (competition), dežuruoti (budėti — to be on duty), dresiruoti, avalanas (sniego griūtis), paltas, seansas (showing, performance), reklama (advertisement), redaktorius (editor), estafetė, bulvaras, alėja, promenadas, bufetas, balansas, vitražas (stained - glass window), braukonierius (poacher), leitenantas, parašutas, pamidoras, avantiūra, beletristika, parasolis arba parasodnikas (aba šie žodžiai pilnai smertini — mes turime "skėtį").

Prieiname prie kebliausios problemos — tarptautinių žodžių vartojimo. Vieni iš jų niekad neverčiami į lietuvių kalbą (jie ir buvo pasisavinti kaip tik dėl to, kad jiems atitiktumai iš mūsų kalbos šaknyje, priėmimo ir galinių sudaryti vargu ar būtų iš viso įmanoma), o kiti gali būti verčiami — jiems atitiktumai turime, nors jie ypač jaunosios kartos maži žinomi ir dar mažiau naudojami. "Neišverčiami" į lietuvių kalbą (t. y., nelietuviškieji) žodžiai yra sekantys (čia tik trumpas sąrašėlis pa iliustravimui): atomas, molekulė, magnetas, konstitucija, institucija, policija, politika, konsulas, ambasadorius, profesorius, kategorija, grupė, klasė, metodas, teorija, analizė, atmosfera, elektra, harmonija, instrumentas, telefonas, teleskopas, administracija, organizacija, planas, fotografija (nors viena šio žodžio prasmė turi lietuvišką atitiktumą — nuotrauka), kai kurių maisto rūšių vardai — kava, kakava, šokoladas, bananas, alyva, vynas; ir visa eilė mokslinių disciplinų pavadinimų — matematika, fizika, chemija, muzika, literatūra, skulptūra, architektūra, psichologija, biologija, botanika, zoologija, geografija, istorija. Su aukščiau išvardytais žodžiais niekam nėra vargo — visi juos vartoja nei nebando jų verst, ir tai visiškai tvarkoj. Kiek blogiau yra su antrosios rūšies tarptautiniais žodžiais — čia jaunimo tarpe pastebima stipri tendencija tuos žodžius

(Tęsinys 7-me psl.)

MŪSŲ ŽINGSNIAI

(atkelta iš 6 pusl.)

neišsiversti — kartais dėl nežinojimo lietuviško atitiktumens, kartais iš gryno "mandrumo", iš noro skambėti "moksiškai", "aukštu stiliumi". Čia mėginasi suminėti dažniausiai pasitaikančius tokius tarptautinius žodžius, kuriuos galima būtų pakeisti lietuviškais, tuo nenustojant nei sakinio minties aiškumo, nei progos parodyti savo išsilavinimą: produkcija — gamyba, produkuoti — gaminti, industrija — pramonė, evoliucija — raida, tolerancija — pakanta, inkarnacija — įsikūnijimas, investigacija — tyrinėjimas, definicija — apertartis, dialektas — termė, ekspliozija — sproginimas, instalacija — įranga, įrengimas, vibracija — virpėjimas, virpesys, degeneratas — išgama, ekstremumas — kraštutinumas, konvojus — gurgulė, vilkstinė, sugestija — įtaiga, sugestijonavimas — įtaigojimas, progresas — pažanga, deskripcija — aprašymas, koncepcija — samprata, koegzistencija — sambūvimas, navigacija — laivyba, laivininkystė, rotacija — sukimasis, konusas — kūgis, sfera — rutulys, diametras — skersmuo, ekvilibriumas — pusiausvyra, ekvatorius — pusiaujaus.

(Bus daugiau)

POLEMIKOS . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

Svystelkim į ją akmenukui! O gal geriau prisiminkit Jūsų straipsnio baigiamuosius akordus? Jie taip skamba:

"Į klausimą, kodėl seniniaime darbe verčiamės hiperbolėmis ir kuriam paibelui didybė išmainome į smulkųjį ego-centriškumą, — nerandu atsakymo".

Nerandu ir aš. Be to, nerandu nė didybės, kurių būt galima iškeisti. Nerandu nė klausimo. Po paibelui!

O dabar — atleiskite, kad kiek užlaikiau, dr. Griniau.

Gal nenuvildamas Jus, bet iš karto turiu pasakyti: neketinu kryžiuoti kardų su Jumis, iš esmės škėmos kūrybą gindamas. Štai dėl ko: pirma, Jūs ne su manimi ginėjotės, bet su mirusiu rašytoju, — mano gi nekrologas tesudarė Jums progą ir tepasitaravo Jūsų argumentacijos pajavirinimui. Antra, parašiau atsiveikinimą, keliom savaitėm tepraėjus po Antano škėmos žuvimo. Jūs teisingai radote ten bendras impresijas, gal ir sentimentus

Jurgio Baltrušaičio ŽEMĖS PAKOPOS

Šio leidinio keletas egzempliorių dar yra likusių ir galima įsigyti iš vertėjo Jono Valaičio. Leidinys kietai įrištas. Vertinga ir graži dovana švenčių ar panašia progą. Kaina \$1.50. Nedelsiant bus pasiųsta paštu. Rašykite adresu: Mr. Jonas Valaitis, 1507 So. 51 Avenue, Cicero 50, Illinois. Tel.: OL 6-3180.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 3, 1962

"bendrybes", kaip pastebėjote savo straipsnyje. Bet ne teisingai norėjote nekrologe įžiūrėti škėmos kūrybos susumavimą ir įvertinimą. Jai nepretendavau. Tokiai analizei prieš kapo — nei laikas, nei vieta. Jeigu tęsčiau dabar su Jumis esminį dialogą apie įvairius škėmos kūrybos aspektus, pripažinčiau Jums iš karto tiesą dviem atžvilgiais: kad mano rašinys buvo įvertinimas ar susumavimas, o ne vien nekrologas; kad pridera ir dailu vesti gailų ginčą ant naujo kapo briaunos. Pagaliau, yra ir trečias atžvilgis, kuris, tiesa, nemalonai verčia mane padaryti kai kuriuos paaiškinimus, bet juo labiau trukdo mums vesti esminį pokalbį. Tai Jūsų pasiūlytas polemikos metodas. Ties tuo turiu staptelti kiek išsamiau.

Reikalas suniekinti Antano škėmos kūrybą, Jums, dr. Griniau, tikrai atrodė skubus. Gal dėl to Jūs ir nusitvėrėte mano nekrologo, kaip priekabės, drauge patogumui vaizduodamas, kad čia esama kokio šiaip kūrybos nagrinėjimo. Žinoma, nesiiimu spręsti, kodėl to suniekinimo taip deganiai prireikė. Žmoguje tiek daug telpa: yra ir ideologiniai nusistatymai, ir meninis pajautimas bei skonis — visada labai individualus dalykas, ir gal net kokie asmeniškai dalykai: simpatijos bei antipatijos, kokios nors senos sąskaitos, gal kartais rivalo amibicijos; pagaliau, net ko žmogus ir pats savyje nesuvoki, kas iškyla giliai iš pašamonės. Juk visa tai telpa žmogui įvairiais santykiais, ir kas galėtų pasakyti, ko čia yra, ir ko nėra, ir kokiais procentais. Tad, nežinau, kodėl Jūsų balsas aštriai išsiskiria iš daugumos, kuri škėmos gedėjo, jį minėjo ir dabar remia raštų leidimą.

Aš buvau vienas iš tos daugumos, bet Jūs implikavot mano žodžių nesąžiningumą, lyg, palankiai minėdamas škėmą, skelbčiau kokią nebūtą ereziją. Kėliais atvejais vadint man propagandistu, minėjot "propagandinius rūkus". Kiek suprantu, tas žodis nereiškia tiesos, kad ir kokios subjektyviai suprastos, bet veikiau reiškia sąmoningą tikrovės iškreipimą, pagražinimą, išpūtimą? Nenuoširdumo priekaištą lengva mesti, bet daug sunkiau įrodyti.

Tiek to. Tačiau, kas tokį priekaištą daro, — ar neįsipareigoja patsai būti ypatingai sąžiningas, tikslus, objektyvus? Propagandinius rūkus reikia sklaidyti tyrų tyriausia tiesa!

Ir štai — slenkstis, kurį man itin nemalonu peržengti, bet vardan tos pačios teisybės — tenka. Aš tvirtinu, kad dr. Jonas Grinius, savo straipsnyje polemizuodamas su mano nekrologu, esmingai iškreipė mano mintis, čia klaidingai cituodamas, o čia sąmoningai iškreipdamas jų prasmę, kuri jam, ne ciliniam skaitytoju, o literatūros kritikui, be abejo, visada buvo aiški. Tuo būdu, savo padorioms idėjoms paremti, dr. Grinius nepasibodėjo ne vien ginčo su nekrologu, apskritai, bet ir nevisai dorų argumentų.

Šių žodžių taip nepaleisiu nuogaliais į pasaulį, bet iš savo pusės aprengsiu padoriais faktų drabužėliais.

Pradėsiu nuo pačio esminio iškreipimo, nes, tariamo mano tvirtinimo nusitvėres, dr. Grinius jam — ir škėmai — suniekinti skiria gerą savo straipsnio pusę. Štai, ką jis man priskiria: "Aukščiau už "Čelestą" J. Blekaitis pastato "Baltą drobulę", kuri esanti "Škėmos prozos viršūnė", — "nebe siejimas, o laimingas atradimas", kuris "turėtų išlikti".

Iš tikrųjų, visą savo nekrologą pastačiau, būtent, ant "Čelestos", kaip paties škėmos atsisveikinimo, nes tai buvo paskutinis jo paskelbtas kūrinys. O "Baltos drobulės", kaip romano, nei aukščiau, nei žemiau už "Čelestą" nestaciau, nes, apskritai, jokia prasme nebūdžiau įvertinti. Dr. Griniaus cituotieji mano žodžiai taikomi tik tam tikriems įtarpams į "Baltąją drobulę" ir ištiesai skamba taip:

"(Tik) į romaną įsiterpia ir kitokio tono bei spalvos pasta-

pat — dienoraštiniai, reminiscenciniai, pavadinai knygos herojaus, Antano Grašvos užrašais. Savo klasišku išbaigtumu ir vaizdumu tie pluoštai, turbūt, ir bus ligi šiol mums žinomos škėmos prozos viršūnė. Ten jau nebe ieškojimas, nebe siekimas, o laimingas atradimas. Tie žodžiai — bent jie — turėtų išlikti".

Pabrėžimais noriu atkreipti dėmesį į tai, ką ir nekrologe norėjau išryškinti: "Antano Grašvos užrašus", įterptus į romaną, bet ne visą "Baltą drobulę".

Tatai galėtų likti neaišku knygos neskaiciusiam: kaip galima iš romano išskirti dalis, lyg kažką svarankišką? Šiuo atveju — galima, ir skaičiusieji, o jų tarpe — dr. Grinius, tai, be abejo, žino. Nes tie įtarpai skiriasi iš visos knygos nepalyginti didesniu autentiškumu, išieškojimu, skiriasi labiau detalizuotom psichologinėm observacijom, skiriasi stilium, skiriasi visu pasakojimo ritmu ir, pagaliau, savotiškai notalgišku tonu. Pridursiu, kad visoje škėmos kūryboje "Antano Grašvos užrašai" tėra giminingi! "Saulėtų dienų" skyriui "Šventosios Ingos" rinkiny. Abiem atvejais pasakojami vaiko išgyvenimai ir jaučiama stipri autobiografijos — itin tikroviška tekmė.

Tačiau dr. Grinius ne tik dedasi manęs čia nesupratus ir taiko mano žodžius visai knygai, ties kiekviena blasfemija ar nešvankabe triumfališkai sūkteldamas, — štai, Blekaitiui — čia "viršūnė", jam čia "laimingas atradimas", bet jis nė vieno karto, nei per

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

R & R SINCLAIR
4200 W. 47th Street
Come In and Say Hello to John and Richard, new owners
• LUBE JOB
• OIL CHANGE with Top Grade Oil
• BRAKE ADJ.
• WASH JOB
BI 7-9378
WITH PURCHASE 8 GALS GAS
\$6

COSMOS TRAVEL BUREAU
PIONIERIUS KELIONIŲ SRITYJE • DAUGIAUSIAI PATYRĘS RUOSIANT IŠVYKAS
USSR IR RYTŲ EUROPOS KRASTUS
Mes parūpiname visas į USSR asmenims, kurie į čia atvyko per ar po II Pasaulinio karo ir dabar yra JAV-bių piliečiai.
AR JUS NORITE ATSIKVIKTI SAVO GIMINES IS USSR? — SUSIZINOKITE SU COSMOS
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. — Tel. CI 5-7711

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, neturėsite jokių nemalonių.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206
Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.